

Obsah

Úvod	2
1. Stručný nástin vývoje spolupráce v trestní oblasti mezi členskými státy Evropských společenství	5
1.1. Smlouva o Evropské unii, Amsterodamská smlouva	8
1.2. Navazující dokumenty	10
2. Právní akty třetího pilíře	14
3. Tradiční extradice	19
4. Evropský zatýkací rozkaz	22
4.1. Nejdůležitější změny od tradiční extradice	23
4.2. Obsah rámcového rozhodnutí	26
4.2.1. Obecné zásady	26
4.2.2. Důvody pro odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu	29
4.2.3. Záruky poskytnuté vystavujícím členským státem	31
4.2.4. Obsah a forma evropského zatýkacího rozkazu	32
4.2.5. Postup předávání, lhůty pro předávání	34
4.2.6. Průvoz vyžádané osoby	37
4.2.7. Rozhodnutí v případě vícenásobných žádostí	37
4.2.8. Účinky předání	38
4.2.9. Vztah k jiným právním nástrojům	41
4.2.10. Ochrana práv předávaných osob	42
5. Evropský zatýkací rozkaz a ústavní pořádek České republiky	43
5.1. Argumenty proti změně Listiny	44
5.2. Argumenty pro změnu Listiny	46
5.3. Ústavní soud a evropský zatýkací rozkaz	47
5.4. Evropský zatýkací rozkaz před ústavními soudy členských států	53
6. Prostor svobody, bezpečnosti a práva v Lisabonské smlouvě	56
Závěr	60

Úvod

Evropský zatýkací rozkaz je poměrně novým institutem. Byl založen Rámcovým rozhodnutím Rady ze dne 13.6.2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (v textu bude dále používáno pouze jako rámcové rozhodnutí).¹ Došlo tak ke zrušení vydávání odsouzených osob nebo podezřelých ze spáchání trestné činnosti (tradiční extradice) mezi jednotlivými členskými státy a jeho nahrazení systémem předávání mezi justičními orgány, což vyplývalo z cíle deklarovaného Amsterodamskou smlouvou, aby se Evropská unie stala prostorem svobody, bezpečnosti a práva. K tomuto měl a má přispět zjednodušený systém předávání odsouzených nebo podezřelých osob za účelem trestního řízení nebo výkonu soudních rozhodnutí ve věcech trestních. Tradiční vztahy spolupráce, které až dosud převládaly mezi jednotlivými členskými státy, byly nahrazeny systémem volného pohybu soudních rozhodnutí ve věcech trestních.

Jak sama preambule rámcového rozhodnutí říká, evropský zatýkací rozkaz je prvním konkrétním opatřením v oblasti trestního práva k provedení zásady vzájemného uznávání, na kterou Evropská rada poukázala jako na "úhelný kámen" justiční spolupráce. Jeho přijetí bylo sice poněkud urychleno teroristickými útoky na Spojené státy americké, nicméně nebylo to na škodu, protože účinnost evropského zatýkacího rozkazu se v praxi osvědčila. Byť jeho implementace do vnitrostátních právních řádů členských států nebyla v mnoha případech zrovna jednoduchá. Otázka trestního práva a trestání osob, které pod toto právo spadají, je otázkou suverenity každého státu a státy se jen nerady této suverenity vzdávají nebo ji jen omezují. Přesto je nutné, zejména v dnešní době, kdy je mobilita osob velmi vysoká, z některých požadavků ustoupit v rámci spolupráce v oblasti, která je pro každý stát a především pro jeho občany velmi důležitá. Jediný samotný stát nic nezmůže, proto se členské

¹ Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 13. 6. 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (č. 2002/584/SVV; publikováno v Úředním věstníku dne 18. 7. 2002 pod č. L 190)

státy rozhodly na poli justičním a policejním spolupracovat, zejména s ohledem na rozvíjející se závažnou kriminální činnost, a s ohledem na dodržení cíle vytvořit Evropskou unii jako prostor svobody, bezpečnosti a práva, a ochránit tak obyvatelé žijící v Evropské unii.

Evropský zatýkací rozkaz je založen na zásadě vzájemného uznávání soudních rozhodnutí, na vysoké úrovni důvěry mezi členskými státy, a na ctění a ochraně základních lidských práv.

Cílem této práce je přiblížit evropský zatýkací rozkaz, smysl proč vlastně vzniknul a také stručně uvést jeho obsah a především odlišnosti od tradičního způsobu extradice. Práce je rozdělena celkem do šesti kapitol, úvodu, který práci přibližuje a závěru, který shrnuje poznatky z této práce vyplývající.

První kapitola práce se zabývá vývojem spolupráce v trestní oblasti mezi členskými státy Evropské unie. Je zde stručně zachycen vývoj od počátku dvacátého století (tehdy samozřejmě ještě ne mezi členskými státy, ale mezi evropskými státy), přes vznik Evropských společenství až po konec století dvacátého a počátek století dvacátého prvního, kdy tato doba je pro tuto práci nejdůležitější.

V druhé kapitole pak dojde k rozdělení a charakteristice aktů třetího pilíře, neboť rámcové rozhodnutí je právě takovýmto aktem. Jsou zde také zmíněny nejdůležitější vlastnosti těchto aktů a jejich vliv na členské státy Evropské unie.

Tradiční extradicí se zabývá následující, třetí kapitola práce. Tento institut je zde stručně charakterizován a jsou zde také popsány základní zásady, na kterých celá extradice spočívá. To je nutné přiblížit zejména z toho pohledu, že při uplatňování evropského zatýkacího rozkazu jsou některé z těchto zásad potlačeny, ne-li přímo zrušeny.

Čtvrtá kapitola se týká evropského zatýkacího rozkazu jako takového. Zachycuje změny od tradiční extradice, a dále je zde sumarizován obsah celého rámcového rozhodnutí.

Implementací rámcového rozhodnutí do právního řádu České republiky se zabývá kapitola pátá. Zdůrazněn je pak problém novelizace Listiny základních práv a svobod, zejména argumenty proti a pro tuto novelizaci. Stejně tak je prostor věnován i ústavní stížnosti podané pro

nesoulad ustanovení, týkajících se evropského zatýkacího rozkazu v trestním zákoně a trestním řádu s Listinou. Posledním bodem této kapitoly je pak náhled na to, jak probíhala implementace rámcového rozhodnutí do právních řádů vybraných členských zemí Evropské unie.

Poslední šestá kapitola se zabývá pohledem do blízké budoucnosti a to s ohledem na ustanovení v tzv. Lisabonské smlouvě, které se týkají prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

1. Stručný nástin vývoje spolupráce v trestní oblasti mezi členskými státy Evropských společenství

„Trestní právo je považováno za jeden z hlavních atributů a projevů státní suverenity, je výrazem právně-kulturní samostatnosti a je spojováno s výkonem svrchované pravomoci státu, přičemž jakýkoliv zásah do této národní svrchovanosti byl, a mnohdy ještě je, považován za omezení státní suverenity, zásah do výsostných práv státu, jakož i zpochybnění úlohy státu v jeho nejzákladnější funkci.“²

První snahy o mezinárodní spolupráci v trestní oblasti se začaly objevovat již před první světovou válkou. Šlo zejména o problematiku obchodu s lidmi a problematiku pornografie. V rámci zlepšení spolupráce v potírání trestných činů přesahujících hranice jednoho státu a týkajících se výše zmiňovaných problematik, byly uzavřeny úmluvy z 18. května 1904 a ze 4. května 1910 o potlačování obchodu s děvčaty, a úmluva ze 4. května 1910 o potlačení pornografických publikací. V průběhu dalších let bylo uzavřeno několik mezinárodních smluv, které upravovaly jednotný přístup států k projevům mezinárodního zločinu (např. Mezinárodní úmluva o potírání penězokazectví ze dne 20. dubna 1929, Mezinárodní úmluva o potírání obchodu se ženami a dětmi ze dne 30. září 1921).

V Praze se roku 1930 uskutečnil desátý kongres Mezinárodní komise pro trestní právo a vězeňství, na kterém mimo jiné zaznělo, že „pokud jde o extradici, mělo by být přistoupeno k:

- opuštění zásady nevydávání vlastních státních příslušníků,
- přijetí principu, podle kterého je extradice právem soudního orgánu, který vede trestní řízení, pokud nejde o politické trestné činy (právní kvalifikace skutku by měla být na soudním orgánu dožádaného státu),

² Jelínek, J. a kolektiv: Trestní právo procesní. 5. aktualizované vydání, Linde Praha, a.s., Praha 2007, strana 70

- opuštění vyřizování extradice diplomatickou cestou ve prospěch přímého styku mezi příslušnými orgány států: extradice by měla být aktem soudního orgánu, nikoli aktem vlády.³

Tyto zásady se o několik desítek let později promítly do základních principů evropského zatýkacího rozkazu.

Po druhé světové válce evropské státy začaly v trestní oblasti spolupracovat především na úrovni Rady Evropy, kde také bylo uzavřeno několik velmi důležitých úmluv (např. Úmluva o ochraně lidských práv a svobod ze dne 4. listopadu 1950, Evropská úmluva o vydávání ze dne 13. prosince 1957, Evropská úmluva o předávání trestního stíhání ze dne 15. května 1972, Úmluva o předávání odsouzených osob ze dne 21. března 1983).

Státy Evropských společenství začaly v trestní oblasti úžeji spolupracovat počátkem sedmdesátých let minulého století. Smlouvy o založení Evropských společenství se soustřeďovaly především na ekonomické a hospodářské otázky a oblast justice a spolupráce v této oblasti zůstávaly plně na členských státech. Impulsem ke spolupráci v této oblasti se stalo především rozšiřování některých druhů závažné trestné činnosti jako například mezinárodní terorismus a extremismus, drogová kriminalita. Bylo mezi členskými státy Evropských společenství ujednáno a podepsáno několik mezinárodních dohod, týkajících se azylového práva, přistěhovalectví a policejní a justiční spolupráce. Tyto dohody vznikaly mimo rámec Evropských společenství a zavazovaly tak pouze smluvní státy. Vzniklo také několik „uskupení“, sdružujících členské země Evropských společenství, respektive jejich ministry, vysoké úředníky nebo ředitele bezpečnostních služeb, které měly za svůj cíl společný boj právě proti výše zmíněným formám trestné činnosti. Byl to například Bernský klub, skupina Pompidou, skupina Quantico, v roce 1976 pak v Římě vznikla skupina TREVI (Terrorisme, Radicalisme, Extrémisme, Violence

³ Kmec, J.: Evropské trestní právo : Mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2006, strana 130

Internationale). TREVİ byla následně rozdělena do čtyř pracovních skupin s označením: TREVİ (I) - antiterorismus, TREVİ (II) - veřejný pořádek, výcvik a vybavení, TREVİ (III) - drogy a organizovaný zločin, TREVİ (IV) - zrušení vnitřních hranic. Tyto skupiny však opět spolupracovaly na čistě neformální bázi bez návaznosti na právo Evropských společenství.

Ve druhé polovině sedmdesátých let Francie představila členským státům svůj projekt Evropského trestního soudního prostoru, který měl všechny snahy o potírání výše zmíněných druhů trestné činnosti sjednotit a dát jim jistý řád. Bylo navrženo pět postupných etap jak tohoto dosáhnout:

- 1) vypracování úmluvy o zjednodušeném vydávání,
- 2) zlepšení a zpružnění procesu mezinárodní právní pomoci mezi státy,
- 3) zavedení procesu předávání trestního řízení z jednoho státu do druhého,
- 4) uznání mezinárodní platnosti trestních rozsudků,
- 5) zobecnění procesu předávání zadržených mezi členskými státy.⁴

Bohužel však tato francouzská snaha vyšla naprázdno, především díky odporu Nizozemska (které podporovalo spíše širší spolupráci v rámci Rady Evropy). Stejně tak se počátkem osmdesátých let s nevelkým ohlasem setkala další francouzská snaha o vytvoření Evropského trestního soudu a o sepsání Úmluvy o vydávání. Proti bylo opět Nizozemsko, které podpořila Belgie a Spojené království. Přesto francouzské snahy nevyšly tak zcela naprázdno a do konce osmdesátých let bylo podepsáno několik úmluv týkajících se trestní spolupráce, byť nebyly ratifikovány všemi členskými státy a byly aplikovány jen těmi státy, které je ratifikovaly.

Od poloviny osmdesátých let se začali ministři spravedlnosti a vnitra členských států pravidelně (co šest měsíců) scházet na schůzkách,

⁴ Kmec, J.: Evropské trestní právo : Mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2006, strana 119

na kterých se projednávaly otázky spolupráce v oblasti soudní, policejní a celní a také v otázkách volného pohybu osob.

Za předchůdce dnešního třetího pilíře se dá považovat tzv. Schengenský systém, jehož první úmluva byla podepsána v roce 1985. „Schengenským dohodám předcházely tzv. Saarbruckenské dohody sjednané mezi SRN a Francií v roce 1984, které reagovaly na protesty evropských řidičů vozidel pro dálkovou silniční přepravu proti velkým zdržením na společných hranicích obou států. Cílem tzv. Saarbruckenské dohody bylo postupné rušení kontrol na francouzsko-německých hranicích a zavedení volného pohybu osob mezi oběma státy.“⁵ Následně jednala Francie a SRN se zeměmi Beneluxu o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, z čehož vyústilo podepsání první Schengenské dohody dne 14. června 1985, která byla podepsána mimo smluvní rámec Evropských společenství a byla otevřena všem členským státům Evropských společenství. O pět let později pak byla podepsána další dohoda tzv. Schengenská prováděcí úmluva, ke které se postupně připojily téměř všechny státy Evropských společenství (vyjma Velké Británie, Irska, Kypru, Rumunska a Bulharska) a dokonce i nečlenské země (Island a Norsko). Amsterodamskou smlouvou pak byl Schengenský systém zařazen do právního rámce Evropské unie (s výjimkami pro Velkou Británii, Irsko a Dánsko).

1.1. Smlouva o Evropské unii, Amsterodamská smlouva

Velký zlom pro oblast spolupráce v trestních věcech znamenalo přijetí Smlouvy o Evropské unii, která, kromě pojmu Evropská unie, který se ovšem neformálně používal již dříve, zavedla pilířovitou strukturu evropské integrace. K prvnímu pilíři tak přibyly další dva, které na rozdíl od pilíře prvního stojí na neekonomických základech. Druhý pilíř řeší spolupráci v oblasti zahraniční politiky a vnější bezpečnosti. Důležitější pro

⁵ Had, M., Pikna, B.: Druhý a třetí pilíř Evropské unie. 1. vydání, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Praha, 2001, strana 77

tuto práci je však VI. hlava Smlouvy o Evropské unii, ve které jsou ustanovení o spolupráci v oblasti justice a vnitřních věcech mezi členskými státy. Tato oblast tak byla poprvé smluvně upravena a tím byl vytvořen tzv. třetí pilíř, stojící (stejně jako pilíř druhý) na mezivládním principu. To znamená, že v těchto pilířích neplatí prvek nadstátosti. Pro všechna rozhodnutí vydaná v rámci třetího pilíře se vyžaduje jednomyslnost, což v podstatě znamená, že každý členský stát může svým vetem rozhodnutí blokovat. Tím byly splněny požadavky na prohlubování a efektivitu spolupráce členských států v této oblasti.

Důležitým mezníkem pro vývoj spolupráce v trestních věcech také znamenalo přijetí Amsterodamské smlouvy. Amsterodamská smlouva hlavu VI. nově nazvala „Ustanovení o policejní a justiční spolupráci v trestních věcech“, některé problematiky přesunula do prvního pilíře (vízová, azylová, přistěhovalecká problematika, justiční spolupráce v civilních věcech s mezinárodním prvkem) a blíže specifikovala cíle spolupráce v trestních věcech. Novým a důležitým cílem se tak stalo zachovávat a rozvíjet Unii jako prostor svobody, bezpečnosti a práva, který zaručuje volný pohyb osob a mělo by se tak stát do pěti let od vstupu této smlouvy v platnost. Toho má být dosaženo mimo jiné rozvojem společného postupu členských států v oblasti policejní a justiční spolupráce v trestních věcech a tím, že bude předcházeno a budou potírány projevy rasismu a xenofobie. Těchto cílů se má dosáhnout předcházením a bojem proti závažným formám trestné činnosti, především pak proti terorismu, obchodu s lidmi, obchodu s drogami a zbraněmi, korupci a podvodům, trestné činnosti páchané na dětech. Hlavním cílem tedy bylo uskutečnit volný pohyb osob pro občany Evropské unie a pro příslušníky třetích zemí v rámci Unie, a zároveň zajistit tento volný pohyb bezpečným. V rámci třetího pilíře může na základě Maastrichtské a Amsterodamské smlouvy Rada Evropské unie přijímat společné postoje, rámcová rozhodnutí, rozhodnutí a úmluvy (podrobněji bude o tomto pojednáno později).

„Smlouva o EU poskytla justiční spolupráci v trestních věcech mezi členskými státy EU jednotný institucionální a právní rámec a jako její účel stanovila dosažení cílů EU, obzvláště volného pohybu osob, tedy přinesla

veřejně formulovaný přístup i cíl, nikoli však již viditelnou společnou evropskou identitu. O viditelné společné evropské identitě v oblasti justiční spolupráce v trestních věcech mezi členskými státy EU lze hovořit až v souvislosti se zavedením prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti Amsterodamskou smlouvou, která v dané oblasti mnohem komplexněji a propracovaněji stanovila cíle a vymezila předmět společného postupu.“⁶

1.2. Navazující dokumenty

Obě výše zmíněné smlouvy znamenaly velký posun v oblasti společné spolupráce členských států v trestních věcech. Konkrétní podoby této spolupráce pak vznikaly na summitech Evropské rady, konaných koncem devadesátých let minulého století a počátkem století tohoto.

V roce 1998 byl přijat tzv. Vídeňský akční plán, který měl definovat způsoby jak dosáhnout cílů stanovených Amsterodamskou smlouvou.⁷ Cílem tohoto plánu bylo zajistit co nejrychleji a nejefektivněji plnění úkolů stanovených Amsterodamskou smlouvou. Tento plán byl rozdělen do dvou částí. „První část se zabývá některými obecnými pojmy a problémy klíčovými pro oblast policejní a justiční spolupráce v trestních věcech, druhá část je přehledem opatření, která je třeba v této oblasti provést v horizontu dvou nebo pěti let od vstupu Amsterodamské smlouvy v platnost.“⁸ Akční plán nebyl právně závazný, avšak měl velký politický význam. Plní také důležitou interpretační funkci. Na základě tohoto plánu tedy mělo dojít například ke sjednocení trestně procesních předpisů členských států, sjednocení znaků skutkových podstat nejzávažnějších

⁶ Polák, P.: Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech, aneb, lesk a bída justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie. 1. vydání, LexisNexis CZ, Praha, 2007, strana 84

⁷ Akční plán Rady a Komise o nejlepších způsobech provádění ustanovení Amsterodamské smlouvy o vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva, přijatý Radou pro justici a vnitřní věci dne 3. prosince 1998.

⁸ Kmec, J.: Evropské trestní právo : Mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2006, strana 124

trestných činů, zlepšení koordinace trestního stíhání za spáchání závažných trestných činů.

Pro zavedení evropského zatýkacího rozkazu však byl mnohem důležitější summit v Tampere konaný v říjnu 1999. „Na něm Evropská rada deklarovala své rozhodnutí plně využít možností, které skýtá Amsterodamská smlouva, k rozvíjení Unie jako prostoru svobody, bezpečnosti a práva.“⁹ „Dokument z Tampere zdůrazňuje, že Amsterodamská smlouva klade před Unii úkol zajistit, aby svobodu, jejíž součástí je i právo volně se pohybovat v rámci celé Unie, bylo možné využívat v podmínkách všem dostupné bezpečnosti a práva. K tomu je zapotřebí vytvořit právní prostor, v němž lidé mají k soudům a dalším orgánům v kterémkoliv členském státě přístup stejně snadný jako ve své vlastní zemi. Pachatelé trestných činů by tak neměli mít možnost zneužívat rozdílnosti soudních systémů členských států. Pokud jde o rozsudky a jiná rozhodnutí, musí být respektovány a vykonávány v rámci celé Unie, přičemž je třeba dosáhnout větší slučitelnosti právních řádů členských států.“¹⁰ V závěrech předsednictva se tak objevuje výzva Radě a Komisi, aby byl do konce roku 2000 schválen program opatření k realizaci zásady vzájemného uznávání. „Až Závěry z Tampere formulovaly požadavek na razantní změnu stávajícího systému justiční spolupráce v trestních věcech mezi členskými státy EU a prezentovaly obecnou vizi nového systému, založeného na zásadě vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech. Závěry z Tampere ovšem představovaly pouze právně nezávazný dokument stanovící politické směrnice.“¹¹

Závažným způsobem byl další proces ovlivněn, a zřejmě i urychlen, teroristickými útoky z 11. září 2001. „Evropská rada na svém mimořádném zasedání v Bruselu dne 21. září 2001 analyzovala mezinárodní situaci po teroristických útocích na USA a dala nezbytný podnět k akcím Evropské

⁹ Kmec, J.: Evropské trestní právo : Mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2006, strana 126

¹⁰ Had, M., Píkna, B.: Druhý a třetí pilíř Evropské unie. 1. vydání, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Praha, 2001, strana 71

¹¹ Polák, P.: Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech, aneb, lesk a bída justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie. 1. vydání, LexisNexis CZ, Praha, 2007, strana 85

unie, schválila mj. akční plán boje proti terorismu, který měl především spočívat v :

- zavedení evropského zatýkacího rozkazu, který by měl nahradit stávající systém vydávání obviněných mezi členskými státy, neboť současně extradiční řízení neodráží stupeň integrace a důvěry mezi členskými státy Evropské unie. Evropský zatýkací rozkaz by měl umožnit, aby hledané osoby zásadně mohl jeden soudní orgán přímo vydávat druhému, a to při poskytnutí záruky základních práv a svobod.
- přijetí společné definice terorismu.¹²

Následně probíhala zasedání Evropské rady v Gentu (říjen 2001) a v Laekenu (prosinec 2001), kde proběhly diskuze o, kromě jiného, uvedení evropského zatýkacího rozkazu v život. Problematickými se staly především otázky ochrany občanských práv, a to především s ohledem na poměrně krátké lhůty pro vyřízení a výkon evropského zatýkacího rozkazu. Nicméně i přes problémy s tímto spojené se dospělo k názoru, že rozdíly v právních systémech členských států by se měly překonat s ohledem na dosažení cílů stanovených Amsterodamskou smlouvou. K úspěšnému přijetí Rámcového rozhodnutí Rady o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi jednotlivými členskými státy došlo dne 13.6.2002. V rámcovém rozhodnutí byla určena lhůta pro členské státy k přijetí opatření nezbytných pro dosažení souladu s tímto rámcovým rozhodnutím do 31. prosince 2003.

V roce 2004 byl Evropskou radou přijat Haagský program (někdy se označuje jako Tampere II.), který revidoval pětiletý program pro oblast justice a vnitra stanovený v Tampere a deklaroval ještě hlubší spolupráci a koordinaci členských států v oblasti trestního práva. V části programu, která se zabývá soudní spoluprací v trestních a civilních věcech, se objevil nový vůdčí princip, který byl již zmíněn na jednání v Tampere. Jedná se o

¹² Pipková, H.: K postupné implementaci opatření třetího pilíře v členských státech Evropské unie v oblasti vzájemné právní pomoci v trestních věcech. Evropské právo 3/2002, strana 13

princip vzájemného uznávání, který „se již osvědčil při budování vnitřního trhu, které se urychlilo právě ve chvíli, kdy členské státy připustily, že je poněkud iluzorní chtít za každou cenu všechno harmonizovat.“¹³ Cílem je posílit vzájemnou důvěru v oblasti soudní spolupráce mezi členskými státy. Prvním právním nástrojem u kterého se tento princip plně uplatnil bylo právě rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu.

¹³ Kmec, J.: Evropské trestní právo : Mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2006, strana 129

2. Právní akty třetího pilíře

„Spolupráce v oblastech justice a vnitřních věcí před přijetím Amsterodamské smlouvy byla poznamenána slabostí jejích nástrojů a nejistotou, pokud jde o jejich právní charakter, rozsah i věcný dopad. To platilo zejména o společném postoji a společných akcích. Pouze úmluvy jako nástroje třetího pilíře nevyvolávaly pochybnosti ohledně jejich právních účinků. Na druhé straně se však úmluvy, které vyžadovaly ratifikaci v členských státech, ukázaly jako nástroj složitý a těžkopádný.“¹⁴

Jak patrně z výše napsaného právní akty třetího pilíře doznaly přijetím Amsterodamské smlouvy změny. Původně Smlouva o Evropské unii zakotvovala jako právní akty třetího pilíře společné postoje, společné akce a úmluvy. Zaujetím společného postoje Radou mělo docházet k podpoře jakékoli spolupráce, která přispívá k dosahování cílů Unie. Společné akce pak měly být Radou přijímány, šlo-li s ohledem na rozměr nebo účinky této akce dosáhnout cílů Unie lépe než samostatným postupem členských států. A jako poslední právní nástroj Rada vypracovávala úmluvy a doporučovala je členským státům k přijetí v souladu s jejich ústavními předpisy. „Přijímání bývalých právních nástrojů třetího pilíře mělo jen omezený úspěch. Kromě vágnosti právní charakteristiky jednotlivých nástrojů byly totiž v mnoha případech preferovány původní, tradičnější nástroje, jako jsou usnesení, prohlášení, doporučení, závěry a další.“¹⁵

Amsterodamská smlouva právní nástroje třetího pilíře pozměnila a zakotvila tak jako akty třetího pilíře společné postoje, rámcová rozhodnutí, rozhodnutí a úmluvy. Tyto nástroje jsou přijímány Radou jednomyslně na základě iniciativy členského státu nebo Komise. Jsou zakotveny v článku 34 hlavy VI. Smlouvy o Evropské unii. „Byla to právě neochota členských států ratifikovat úmluvy sjednané v rámci evropské politické spolupráce a

¹⁴ Had, M., Pikna, B.: Druhý a třetí pilíř Evropské unie. 1. vydání, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Praha, 2001, strana 72

¹⁵ Pikna, B.: Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce). 4. dopracované, konsolidované vydání. Linde Praha, a.s., Praha, 2007, strana 104

později v rámci III. pilíře EU, která brzdila vývoj justiční spolupráce v trestních věcech mezi členskými státy EU a která vedla k hledání alternativy k úmluvám, jež by umožnila napříště se ratifikačním procedurám vyhnout.“¹⁶

Společné postoje zaujímá Rada k určité otázce a definuje tak přístup Unie k dané problematice či záležitosti. Společné postoje mají pouze doporučující charakter, jsou to spíše politická rozhodnutí než závazné akty.

Rámcová rozhodnutí jsou přijímána za účelem sblížení právních a správních předpisů členských států. Nemají přímý účinek a jsou závazná jen co do výsledku, kterého má být dosaženo. Stanovují tedy pouze cíl, přičemž na členských státech ponechávají způsob a prostředky, kterými tohoto cíle dosáhnou. Rámcová rozhodnutí tedy projevují shodné znaky s jiným právním nástrojem a to se směrnici, která je však právním nástrojem pilíře prvního. Na rozdíl od směrnice však rámcové rozhodnutí nemá a nikdy mít nemůže přímý účinek. Nemůže tedy dojít k tomu, že by se po uplynutí lhůty k jeho implementaci do národního právního řádu, mohla fyzická či právnická osoba dovolávat toho, aby se tak stalo.

Forma rámcového rozhodnutí byla použita pro zavedení institutu evropského zatýkacího rozkazu, ačkoliv se objevily názory, že tomu tak být nemělo. Rámcová rozhodnutí by měla být přijímána za účelem harmonizace právních řádů členských států. Přijetí nového institutu však není harmonizací ale spíše unifikací, ke které by bylo lepší použít úmluvy. Evropský soudní dvůr se později musel s touto otázkou vypořádat.

Za jakýmkoliv jiným účelem než ke kterému mohou být vydávána rámcová rozhodnutí, může Rada vydat rozhodnutí. Účel však musí být v souladu s cíli hlavy VI. Smlouvy o Evropské unii, musí se tedy týkat oblasti policejní a soudní spolupráce v trestních věcech. Tato rozhodnutí jsou závazná a opět nemají přímý účinek. Na rozdíl od rámcových rozhodnutí si však členský stát nemůže zvolit způsob, jakým aplikuje rozhodnutí do svého právního řádu. Smlouva o Evropské unii stanoví, že

¹⁶ Polák, P.: Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech, aneb, lesk a bída justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie. 1. vydání, LexisNexis CZ, Praha, 2007, strana 85

Rada přijímá kvalifikovanou většinou opatření, která jsou nezbytná k provedení rozhodnutí na úrovni Unie. V tomto směru se tedy rozhodnutí v rámci třetího pilíře podobají rozhodnutím nebo nařízením prvního pilíře.

Rada může vypracovávat úmluvy, které doporučí členským státům k přijetí v souladu s jejich ústavními předpisy. Na rozdíl od úpravy před Amsterodamskou smlouvou je však zakotvena povinnost členských států zahájit proces nutný k přijetí úmluvy ve lhůtě, kterou stanoví Rada. Úmluva pak vstoupí v platnost je-li přijata alespoň polovinou členských států, ale pouze v těchto členských státech. Evropský parlament nemá pravomoc kontrolovat úmluvy přijaté v rámci třetího pilíře.

Rada může dále v rámci třetího pilíře přijímat opatření, která jsou nutná k provedení rozhodnutí nebo k provedení úmluv. V rámci třetího pilíře mohou být uzavírány také dohody se třetími zeměmi nebo mezinárodními organizacemi.

Akty třetího pilíře mohou být za určitých okolností přijímány jako akty prvního pilíře. Je k tomu nutná iniciativa Evropské komise nebo členského státu, konzultace Evropského parlamentu a jednomyslné rozhodnutí Rady. „Legislativní dopad tohoto rozhodnutí je v tom, že schvalovací procedura příslušného právního aktu se uskuteční výhradně komunitárními postupy. Bude se tedy jednat o přijímání standardních předpisů Společenství, kterými jsou nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska ES.“¹⁷

Akty třetího pilíře mohou být tedy právně závazné nebo mít závaznost pouze politickou. V každém případě však zavazují pouze členské státy a nikoliv občany.

„Oblast třetího pilíře (obdobně jako pilíř druhý – společná zahraniční a bezpečnostní politika) má i nadále charakter mezivládní a jedná se tak fakticky o určité formy unijní spolupráce mezi členskými státy Evropské unie ve smyslu mezivládních dohovorů ... akty třetího pilíře přijímá Rada. V tomto případě však Rada EU nevystupuje jako legislativní orgán EU.“¹⁸

¹⁷ Had, M., Pikna, B.: Druhý a třetí pilíř Evropské unie. 1. vydání, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Praha, 2001, strana 75

¹⁸ Pikna, B.: Acquis justice a vnitřních věcí po Amsterodamu. Justiční praxe 2/2003, strana 124

Akty třetího pilíře jsou tedy spíše přijímány zástupci vlád členských států zasedající v Radě Evropské unie. Evropský soudní dvůr má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se platnosti a výkladu rámcových rozhodnutí, rozhodnutí a úmluv a také platnosti a výkladu opatření k jejich provedení. Pravomoc se tedy nevztahuje na společné postoje. Evropský soudní dvůr má v této oblasti však jen fakultativní jurisdikci, členský stát může učinit prohlášení, že akceptuje tuto pravomoc Evropského soudního dvora. Soudní dvůr má pravomoc přezkoumávat právní stránku rámcových rozhodnutí a rozhodnutí. Co se týká role Evropského parlamentu ve třetím pilíři, ta zůstává poměrně nevýrazná. Evropský parlament je konzultován Radou před přijetím rámcových rozhodnutí, rozhodnutí a úmluv, ve lhůtě stanovené Radou (tato lhůta nemůže být kratší než tři měsíce). Stanovisko vydané Evropským parlamentem však není pro Radu závazné. Evropský parlament má právo být informován Radou a Komisí o aktivitách v oblasti třetího pilíře. Dále má právo Radu interpelovat ohledně této oblasti a dávat jí nezávazná doporučení.

Rada Evropské unie má ku pomoci k plnění úkolů vyplývajících z třetího pilíře koordinační výbor. Ten je složen z vysokých úředníků, kteří pocházejí z ministerstev spravedlnosti či vnitra členských států, a ze zástupce Evropské komise. Koordinační výbor má za úkol podávat Radě na její žádost stanoviska, může je také podávat z vlastního podnětu. Dalším úkolem je přispívat k přípravě jednání Rady v oblasti policejní a soudní spolupráce v trestních věcech.

Co všechno tedy tvoří, kromě zakládajících smluv (primární právo), *acquis communautaire*¹⁹ justice a vnitřních věcí:

¹⁹ „Samotný termín *acquis communautaire* se nepřekládá. Obsahově lze tento pojem charakterizovat jako vše, co bylo dosaženo v rámci Společenství obzvláště na poli právním. *Acquis communautaire* se tak neomezuje jen na legislativu ES, ale zahrnuje i jakékoliv další aktivity Společenství dosud platné, včetně relevantních dokumentů neprávní povahy – právně nezávazných aktů. Bude sem tedy patřit i značný počet relevantních právně nezávazných dokumentů, jako jsou usnesení, prohlášení, doporučení aj. V širším slova smyslu jsou řazeny pod tento pojem rovněž některé (specifikované) mezinárodní smlouvy.“ Pikna, B.: *Acquis justice a vnitřních věcí* po Amsterodamu. *Justiční praxe* 2/2003, strana 123

1. komunitární nástroje přijaté na základě Smlouvy o založení Evropských společenství. Zde tedy patří sekundární právní akty (nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení, stanoviska), mezinárodní smlouvy uzavřené jménem Společenství se státy nebo mezinárodními organizacemi a smlouvy sjednané mezi členskými státy na základě článku 293 (tzv. subsidiární dohody).
2. nástroje třetího pilíře – unijní nástroje. Tedy rámcová rozhodnutí, rozhodnutí, společné postoje, úmluvy a nástroje přijaté před amsterodamskou revizí a to společné akce, společné postoje a úmluvy (a také dokumenty typu soft law – doporučení Rady, usnesení a závěry Rady...). Dále dohody sjednané Radou se třetími státy nebo mezinárodními organizacemi ohledně problematiky policejní a soudní spolupráce v trestních věcech.
3. dokumenty přijaté v rámci Schengenu, Dublinu (Úmluva určující stát odpovědný za posouzení žádosti o azyl podané v jednom z členských států Evropských společenství přijatá dne 15. června 1990 v Dublinu) a Europolu (Evropský policejní úřad).
4. úmluvy tzv. evropské politické spolupráce. „Jedná se o mezinárodní smlouvy veřejné zavazující pouze členské státy Společenství, které představují smlouvy mezi členskými státy sjednané k trestní a občanskoprávní materii před vstupem Smlouvy o EU v platnost.“²⁰
5. jsou zde přiřazovány také mezinárodní smlouvy Rady Evropy a OSN, na které se odvolává primární právo, akty třetího pilíře nebo sekundární právo ES (např. Úmluva o ochraně lidských práv a svobod z roku 1950.)

²⁰ Pikna, B.: Acquis justice a vnitřních věcí po Amsterodamu. Justiční praxe 2/2003, strana 127

3. Tradiční extradice

„Vydávání (extradice) je aktem záležejícím v odevzdání osoby, jež je v jurisdikci²¹ státu, na jehož území se osoba nachází (stát dožádaný), státu příslušnému ji stíhat nebo na ní vykonat trest (stát dožadující), na jehož území a v jehož jurisdikci byla tato osoba obviněna nebo pravomocně odsouzena pro trestný čin.“²² Smyslem tohoto řízení je zachovat spravedlnost a to tak, že se pachatel trestného činu zabráni uniknout potrestání za tento čin tím, že by po jeho spáchání uprchl do jiného státu. Osoba může být vydána buď k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu, jde-li o osobu již pravomocně odsouzenou. „Avšak ani mezinárodní smlouva nemusí znamenat bezpodmínečnou povinnost pachatele trestného činu vydat, je jen alternativou pachatele stíhat a případně potrestat.“²³ Toto vychází ze zásady aut dedere aut punire, tedy vydat nebo potrestat. Při extradičních řízeních jde o zásah do jurisdikce dožádaného státu, který se jí při vyhovění požadavku musí v podstatě vzdát. Extradiční řízení jsou upravena mezinárodními smlouvami (bilaterálními, multilaterálními). Mnoho těchto smluv bylo uzavřeno již v průběhu 19. století. V některých státech byly podmínky vydávání cizích zločinců upraveny vnitrostátním právem (jako první byla Belgie v roce 1833). Smlouvy upravující extradiční řízení určují přesné podmínky pro jejich výkon a také obsahují základní zásady těchto řízení, na kterých je nutno trvat:

- Extradici nepodléhají všechny trestné činy, ale pouze vybraná, většinou nejzávažnější, jednání z pohledu trestního práva (tzv. extradiční trestné činy). Tato jednání mohou být

²¹ „Jurisdikce znamená moc stanovit nebo nalézat právo, kterou stát svěřuje svým orgánům za tím účelem, aby ji vykonávaly jeho jménem a podle zákona. V případě, kdy tímto orgánem je soud (nebo jiný příslušný orgán), hovoříme o jurisdikci soudní, tedy v zásadě civilní a trestní. Jurisdikce je jako součást státní moci omezena teritorií státu.“ Fenyk, J., Kloučková, S.: Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech. 1. vydání, Linde Praha, a.s., Praha, 2003, strana 15

²² Fenyk, J., Kloučková, S.: Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech. 1. vydání, Linde Praha, a.s., Praha, 2003, strana 50

²³ Tamtéž, strana 93

v mezinárodní smlouvě přímo vyjmenovaná, nebo se určí dle výše trestní sazby nebo výše uloženého trestu, který lze za toto jednání dostat.

- Některé trestné činy bývají z extradice přímo vyloučeny, konkrétně jde o trestné činy politické, trestné činy vojenské, trestné činy fiskální, trestné činy tiskové (některé mezinárodní smlouvy je nicméně mezi extradiční trestné činy řadí).
- Jednou z podmínek je podmínka speciality, která znamená, že vyžadující stát může vyžádanou osobu stíhat nebo potrestat jen za ten trestný čin, pro který byla tato osoba vyžádána. Spáchala-li osoba před svým vydáním ještě jiný trestný čin, lze ji pro tento stíhat jen s jejím souhlasem, dodatečným souhlasem vydávajícího státu nebo jestliže osoba, ač měla k tomu možnost, neopustila do určité doby území dožadujícího státu nebo se na něj vrátila.
- Podmínka oboustranné trestnosti stanoví, že spáchaný čin musí být trestný podle práva obou zúčastněných států.
- Podmínka reciprocity (vzájemnosti) stanoví, že není-li extradice upravena mezinárodní smlouvou, vyhoví dožadovaný stát pouze po poskytnutí záruky dožadujícího státu, že tento v budoucnu vyhoví obdobné žádosti dožadovaného státu.
- Zásada nevydávání vlastních státních občanů.

Nejdůležitějšími mnohostrannými mezinárodními dokumenty v této oblasti jsou dokumenty přijaté v rámci Rady Evropy např. Evropská úmluva o vydávání ze dne 13. prosince 1957 (č. 549/1992 Sb.) a její dva Dodatkové protokoly (č. 29/1997 Sb. a 30/1997 Sb.), Úmluva o předávání odsouzených osob ze dne 21. března 1983 (č. 553/1992 Sb.) a její Dodatkový protokol (č. 26/2003 Sb. m. s.), Evropská úmluva o předávání trestního stíhání ze dne 15. května 1972 (č. 551/1992 Sb. a 147/1993 Sb.).

Co se týká samotného extradičního řízení jako procesu, ten zde pouze nastíním. Jde o poměrně zdlouhavý proces, na kterém jsou zúčastněny jak orgány správní, tak orgány soudní. Podle toho na kolik dané orgány participují na procesu, rozlišuje se několik systémů extradičního řízení:

1. systém správní, ve kterém rozhodují jen správní orgány a soudy nemají žádnou pravomoc,
2. systém soudní, ve kterém má rozhodující postavení soudní orgán a správní orgán jen vykonává jeho rozhodnutí,
3. systém smíšený, ve kterém soud rozhoduje o přípustnosti vydání a správní orgán o povolení vydání,
4. systém zkráceného vydávacího řízení, ve kterém za souhlasu obviněného odpadá rozhodnutí soudu a věc je předložena ministru spravedlnosti k rozhodnutí o povolení k vydání.

V České republice jako dožádaném státu se uplatňují poslední dva systémy. Na řízení se zúčastňují, nejde-li o zkrácené řízení, tři subjekty. Státní zástupce krajského státního zastupitelství, který věc předběžně šetří a navrhuje soudu vyslovit přípustnost vydání. Krajský soud, který rozhoduje o vydávací vazbě, přípustnosti vydání a vydání provádí. Ministr spravedlnosti, který rozhoduje o vydání či nevydání. Má-li ministr pochybnosti o správném úsudku soudu, může věc předložit Nejvyššímu soudu k přezkoumání.

Samotný proces extradice je v českém právním řádu upraven, kromě mezinárodních smluv, v části čtvrté hlavě 25 Trestního řádu nazvané Právní styk s cizinou.

4. Evropský zatýkací rozkaz

Evropský zatýkací rozkaz se stal prvním konkrétním opatřením, u kterého došlo k uplatnění zásady vzájemného uznávání. Jelikož je evropský zatýkací rozkaz upraven formou rámcového rozhodnutí, bylo třeba jeho ustanovení provést do vnitrostátních právních řádů členských států. K tomuto byla určena lhůta do 31. prosince 2003.

Přijetím rámcového rozhodnutí došlo k velkému zjednodušení administrativního postupu při vydávání, resp. předávání osob. Z celého procesu zcela vypadla osoba ministra spravedlnosti, který dříve rozhodoval o vydání hledané osoby. Institucí, která o tomto rozhoduje se tak stal příslušný soud. Role ministerstva spravedlnosti je omezena na administrativní a technickou pomoc při případných obtížích. Dosavadní složitý proces byl nahrazen systémem volného pohybu soudních rozhodnutí.

Zavedením evropského zatýkacího rozkazu byla přijata opatření na zrušení tradičního vydávání (extradition) mezi členskými státy a nahrazení systémem předávání (surrender) mezi soudními orgány členských států Evropské unie. „...podle mezinárodního práva upravujícího vydávací řízení je subjektem vyžadovaného a vydávacího práva stát, reprezentovaný svou vládou, a nikoliv soud, u něhož se vede konkrétní řízení. Přičemž ministerstvo spravedlnosti však může žádost o vydání zaslat do ciziny pouze na základě zatykače vydaného soudem. Proto je třeba terminologicky a obsahově oddělovat pojmy předání osoby (surrender) do dalšího členského státu Unie, jako nový institut evropského práva, od tradičního institutu vydávání (extradice). ... Úprava institutu předávání má tak charakter *lex specialis* k úpravě tradiční extradice.“²⁴

Evropský zatýkací rozkaz je stanoven pouze jako fakultativní, byť rychlejší možnost státu k dosažení předání hledané osoby. Není vyloučena možnost nadále se řídit ustanoveními tradiční extradice, i když to v praxi není zcela vyhovující, právě vzhledem k rychlejšímu a

²⁴ Pikna, B.: Moderní nástroje evropského práva v oblasti policejní a justiční spolupráce. Trestní právo 9/2004, strana 10

jednoduššímu postupu dle ustanovení rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu.

Rámcové rozhodnutí zcela nahradilo²⁵ od 1. ledna 2004 ustanovení následujících smluv, které se používaly v oblasti vydávání mezi členskými státy. Ve vztazích mezi členskými státy a třetími zeměmi však k nahrazení nedošlo, a dále se tedy používají. Jde o následující smlouvy:

- Evropská úmluva o vydávání ze dne 13. prosince 1957 a její dva Dodatkové protokoly ze dne 15. října 1975 a 17. března 1978, pokud jde o vydávání,
- Evropská úmluva o potlačování terorismu ze dne 27. ledna 1977, pokud jde o vydávání,
- Dohoda mezi dvanácti členskými státy Evropských společenství ze dne 26. května 1989 o zjednodušení a modernizaci způsobů doručování žádostí o vydání,
- Úmluva ze dne 10. března 1995 o zjednodušeném postupu vydávání mezi členskými státy Evropské unie,
- Úmluva ze dne 27. září 1996 o vydávání mezi členskými státy Evropské unie,
- Hlava III. kapitoly 4 Úmluvy ze dne 19. června 1990, kterou se provádí Schengenská dohoda ze dne 14. června 1985 o postupném zrušení kontrol na společných hranicích.

4.1 Nejdůležitější změny od tradiční extradice

Rámcové rozhodnutí přineslo několik důležitých změn, které nabouraly základní postupy běžné v extradičním řízení, a především také

²⁵ „...rámcová rozhodnutí nepůsobí na dřívější mezinárodní smlouvy přímo, ale pouze členské státy zavazují k vyloučení jejich aplikace ve vzájemných vztazích...“ Polák, P.: Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech, aneb, lesk a bída justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie. 1. vydání, LexisNexis CZ, Praha, 2007, strana 71

došlo k jinému chápání, ne-li přímo k popření základních zásad tohoto řízení.

- a) Zásada vzájemného uznávání soudních rozhodnutí. Jde o nejdůležitější zásadu a je v podstatě smyslem evropského zatýkacího rozkazu. „V případě extradičního řízení zásada vzájemného uznávání znamená, že v řízení o vydání pachatele každý národní justiční orgán rozhodnutí v trestní věci jiného členského státu uzná ipso facto a vykoná. Na tomto mechanismu evropský zatýkací rozkaz vlastně spočívá. Vzájemné uznávání soudních rozhodnutí v trestních věcech tak představuje doslova skok vpřed a jeho fungování zřejmě překračuje koncepci třetího pilíře Evropské unie. V jistém smyslu představuje určitý federalizující krok v pojmání Unie vzhledem k tomu, že všechny členské státy se na tomto úseku vzdávají své státní suverenity ve prospěch ostatních členských států. Současně odstraňuje tento nový právní institut jistý chaos v dosavadním extradičním řízení mezi členskými státy, neboť eliminuje množinu dosud diverzifikovaně aplikovaných úmluv v této oblasti.“²⁶
- b) Ustoupení od zásady oboustranné trestnosti v případě 32 výslovně vyjmenovaných jednání.
- c) Ustoupení od zásady nevydávání vlastních státních příslušníků cizímu státu.
- d) Ustoupení od výhrady politického cíle spáchání trestného činu.
- e) Možnost ustoupení od zásady speciality po prohlášení předávané osoby.

²⁶ Píkna, B.: Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce). 4. dopracované, konsolidované vydání. Linde Praha, a.s., Praha, 2007, strana 343

- f) Evropský zatykač je rozhodnutím konkrétního justičního orgánu, ne ústředního orgánu.
- g) Justiční orgán přezkoumává obdrženy evropský zatýkáci rozkaz v rozsahu stanoveném v rámcovém rozhodnutí.
- h) Dožádaný justiční orgán má povinnost vykonat evropský zatýkáci rozkaz, hledanou osobu zatknout a předat. Výjimky stanovuje rámcové rozhodnutí.
- i) Justiční orgány spolu komunikují přímo.
- j) Celé procedura předání je omezena časovými termíny stanovenými rámcovým rozhodnutím.

Rámcové rozhodnutí definuje evropský zatýkáci rozkaz ve svém prvním článku: „Evropský zatýkáci rozkaz je soudní rozhodnutí, které vydal některý členský stát proto, aby jiný členský stát zatkl a předal vyžádanou osobu za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojené s odnětím osobní svobody.“ „Přestože článek 1 odst. 1 Rámcového rozhodnutí definuje evropský zatýkáci rozkaz jako „soudní rozhodnutí“, de facto se jedná o zvláštní druh žádosti o zatčení a předání hledané osoby, jehož podkladem vždy musí být vykonatelný rozsudek, zatýkáci rozkaz nebo jiné vykonatelné soudní rozhodnutí se stejným účinkem.“²⁷

Evropský zatýkáci rozkaz není přímo vykonatelný, podléhá kontrole justičního orgánu státu, ve kterém byla osoba zatčena. Tento orgán rozhodne zda hledaná osoba může nebo nemůže být předána do státu, který evropský zatýkáci rozkaz vyhotovil.

²⁷ Fenyk, J., Kloučková, S.: Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech. 1. vydání, Linde Praha, a.s., Praha, 2003, strana 150

4.2. Obsah rámcového rozhodnutí

Celý text rámcového rozhodnutí je rozdělen do čtyř kapitol o celkem třiceti pěti člancích. V první kapitole jsou uvedeny základní zásady na kterých je rámcové rozhodnutí založeno. Kapitola druhá pak stanoví postupy pro předávání. Třetí kapitola se zabývá účinky předání. Ve čtvrté kapitole jsou obecná a závěrečná ustanovení.

4.2.1. Obecné zásady

Hned v prvním článku je evropský zatýkací rozkaz definován: „Evropský zatýkací rozkaz je soudní rozhodnutí, které vydal některý členský stát proto, aby jiný členský stát zatkl a předal vyžádanou osobu za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojené s odnětím osobní svobody.“ Následuje odkaz na zásadu vzájemného uznávání, kterou se členské státy řídí při výkonu evropského zatýkacího rozkazu, a na povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii.

Oblast působnosti evropského zatýkacího rozkazu je stanovena na jednání, které lze podle práva vystavujícího členského státu potrestat trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením spojeným s odnětím osobní svobody s horní hranicí sazby v délce nejméně 12 měsíců, nebo byl-li již rozsudkem uložen trest nebo nařízeno ochranné opatření v délce nejméně čtyř měsíců.

Ustanovením článku 2 dochází k prolomení zásady oboustranné trestnosti. „Níže uvedené trestné činy, které lze ve vystavujícím členském státě potrestat trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením spojeným s odnětím osobní svobody s horní hranicí sazby v délce

nejméně tři roky a které jsou vymezeny právem tohoto členského státu, jsou důvodem pro předání na základě evropského zatýkacího rozkazu podle podmínek tohoto rámcového rozhodnutí a bez ověření oboustranné trestnosti tohoto činu

- účast na zločinném spolčení,
- terorismus,
- obchod s lidmi,
- pohlavní vykořisťování dětí a dětská pornografie,
- nedovolený obchod s omamnými a psychotropními látkami,
- nedovolený obchod se zbraněmi, střelivem a výbušninami,
- korupce,
- podvody včetně podvodů postihujících zájmy Evropských společenství ve smyslu Úmluvy ze dne 26. července 1995 o ochraně finančních zájmů Evropských společenství,
- praní výnosů z trestné činnosti,
- padělání měny včetně eura,
- počítačová trestná činnost,
- trestné činy proti životnímu prostředí, včetně nedovoleného obchodu s ohroženými druhy živočichů a ohroženými druhy a odrůdami rostlin,
- napomáhání při nedovoleném překročení státní hranice a nedovoleném pobytu,
- vražda, těžké ublížení na zdraví,
- nedovolený obchod s lidskými orgány a tkáněmi,
- únos, omezování osobní svobody a braní rukojmí,
- rasismus a xenofobie,
- organizovaná nebo ozbrojená loupež,
- nedovolený obchod s kulturními statky, včetně starožitností a uměleckých děl,

- podvod,
- vydírání a vymáhání peněz za ochranu,
- výroba padělků a nedovolených napodobenin,
- padělání veřejných listin a obchodování s nimi,
- padělání platebních prostředků,
- nedovolený obchod s hormonálními látkami a jinými prostředky na podporu růstu,
- nedovolený obchod s jadernými a radioaktivními materiály,
- obchod s odcizenými vozidly,
- znásilnění,
- žhářství,
- trestné činy spadající do příslušnosti Mezinárodního trestního soudu,
- únos letadla nebo plavidla,
- sabotáž.“

Na základě jednomyslného rozhodnutí Rady, po konzultaci s Evropským parlamentem, může dojít k přidání dalších kategorií trestných činů. Rada přezkoumá s přihlédnutím ke zprávě Komise, zda by měl být seznam rozšířen nebo pozměněn. U jiných trestných činů než shora uvedených může být předání podmíněno tím, že jednání, kvůli kterému byl vydán evropský zatýkací rozkaz, představuje trestný čin podle práva vykonávajícího členského státu, nezávisle na znacích skutkové podstaty nebo popisu trestného činu.

4.2.2. Důvody pro odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu

Evropský zatýkací rozkaz není přímo vykonatelný a předání osoby, na kterou se vztahuje, předchází kontrola justičního orgánu vykonávajícího členského státu, zda jsou pro předání splněny všechny podmínky. Justiční orgán může dojít k tomu, že nebyly splněny všechny požadované podmínky a evropský zatýkací rozkaz nemusí být vykonán. Důvody pro povinné odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu mohou být různé. Při vzniku některého z nich dojde k obligatornímu odmítnutí výkonu, u ostatních může dojít pouze k fakultativnímu odmítnutí.

Důvody pro povinné odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu:

- na trestný čin, pro který je evropský zatýkací rozkaz vydán, se ve vykonávajícím členském státě vztahuje amnestie, pokud byl tento stát příslušný ke stíhání tohoto trestného činu podle svého vlastního trestního práva,
- vykonávající justiční orgán má informace, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzená za stejný čin členským státem za předpokladu, že v případě odsouzení byl trest vykonán, právě je vykonáván nebo podle práva členského státu, ve kterém byl vynesena rozsudek, ho již nelze vykonat,
- osoba, na niž byl evropský zatýkací rozkaz vydán, není podle práva vykonávajícího státu vzhledem ke svému věku trestně odpovědná za jednání, pro které je zatýkací rozkaz vydán.

Důvody, pro které je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu:

- pokud v některém z případů uvedených v čl. 2 odst. 4 rámcového rozhodnutí nepředstavuje jednání, pro které byl vydán evropský zatýkací rozkaz, trestný čin podle práva vykonávajícího členského státu. Toto ustanovení ale neplatí v případě daní, poplatků, cel nebo měny, kdy nelze odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu jen z toho důvodu, že právo vykonávajícího členského státu neukládá tentýž druh daní, poplatků nebo cel nebo neobsahují stejnou úpravu, pokud jde o daně, poplatky, cla a měny, jako právo vystavujícího státu,
- osoba, na níž se vztahuje evropský zatýkací rozkaz, je ve vykonávajícím členském státě stíhána za stejný čin, jako je trestný čin, pro který byl evropský zatýkací rozkaz vydán,
- justiční orgány vykonávajícího členského státu rozhodly buď nezahájit trestní stíhání kvůli trestnému činu, pro který byl evropský zatýkací rozkaz vydán, nebo zastavit takové řízení, nebo byli v členském státě vyneseni proti vyžádané osobě za stejné jednání pravomocný rozsudek, který zamezuje dalšímu trestnímu stíhání,
- je-li trestní stíhání vyžádané osoby nebo výkon trestu podle práva vykonávajícího členského státu promlčeno a jednání spadá do pravomoci tohoto členského státu na základě jeho vlastního trestního práva,
- má-li vykonávající justiční orgán informace, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzena za stejný čin třetím státem, za podmínky, že v případě odsouzení byl trest vykonán, právě je vykonáván nebo podle práva státu, který vynesl rozsudek, ho již nelze vykonat,
- byl-li evropský zatýkací rozkaz vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, vyžádaná osoba se zdržuje ve vykonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem

nebo zde má trvalé bydliště a tento stát se zaváže provést výkon trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody v souladu se svým vnitrostátním právem,

- vztahuje-li se evropský zatýkací rozkaz na trestné činy, které
 - a) byly podle práva vykonávajícího členského státu spáchány zcela nebo zčásti na území vykonávajícího členského státu nebo na místě, které se za toto území považuje, nebo
 - b) byly spáchány mimo území vystavujícího členského státu a právo vykonávajícího členského státu neumožňuje stíhání za stejné trestné činy, byly-li spáchány mimo jeho území.

Každé odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu musí obsahovat odůvodnění.

4.2.3. Záruky poskytnuté vystavujícím členským státem

V článku 5 rámcového rozhodnutí jsou stanoveny záruky, které musí v určitých případech poskytnout vystavující členský stát vykonávajícímu členskému státu proto, aby mohlo dojít k výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Vykonávající členský stát tedy může podmínit výkon těmito podmínkami:

- evropský zatýkací rozkaz byl vydán za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, a tyto byly uloženy rozhodnutím vynesným v nepřítomnosti hledané osoby. Dotyčná osoba nebyla předvolána osobně ani jinak informována o dnu a místě jednání, na kterém

bylo vyneseno rozhodnutí v její nepřítomnosti. Předání pak může být podmíněno tím, že vystavující justiční orgán poskytne přiměřenou záruku, že tato osoba, bude mít možnost požádat ve vystavujícím členském státě o obnovu řízení a být přítomna soudnímu jednání,

- trestný čin, na jehož základě byl vydán evropský zatýkací rozkaz, lze potrestat doživotním trestem odnětí svobody nebo doživotním ochranným opatřením spojeným s odnětím osobní svobody. Podmínka může být taková, že právní systém vystavujícího členského státu umožňuje přezkoumat uložený trest nebo nařízené opatření na žádost nebo nejpozději po 20 letech, nebo udělit milost, o kterou může osoba požádat na základě práva nebo praxe vystavujícího členského státu,
- hledaná osoba je státním příslušníkem vykonávajícího členského státu nebo zde má trvalé bydliště. Může vzniknout podmínka taková, že osoba bude po vyslechnutí vrácena do vykonávajícího členského státu, aby zde vykonala trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené s odnětím osobní svobody uložené ve vystavujícím členském státě.

4.2.4. Obsah a forma evropského zatýkacího rozkazu

Předposlední dva články první kapitoly upravují určení vystavujícího a vykonávajícího justičního orgánu, přičemž toto určení nechávají na právním řádu toho kterého členského státu, pouze stanoví podmínku, aby členský stát informoval generální sekretariát Rady o příslušném justičním orgánu. Dále pak upravují možnost účasti ústředního orgánu členského státu, který bude nápomocen příslušným justičním orgánům, nebo který bude odpovědný za správné doručení a převzetí evropského zatýkacího rozkazu a za další související úřední písemný

styk. Členský stát opět musí informovat generální sekretariát Rady o určeném ústředním orgánu nebo ústředních orgánech.

Obsah a forma evropského zatýkacího rozkazu jsou upraveny posledním článkem první kapitoly, který stanoví povinné údaje, které musí evropský zatýkací rozkaz obsahovat. Mezi ně patří:

- a) totožnost a státní příslušnost vyžádané osoby;
- b) název, adresu, číslo telefonu a faxu a e-mailovou adresu vystavujícího justičního orgánu;
- c) údaj o tom, zda existuje vykonatelný rozsudek, zatýkací rozkaz nebo jiné vykonatelné soudní rozhodnutí se stejným účinkem v oblasti působnosti článků 1 a 2 rámcového rozhodnutí;
- d) povahu a právní kvalifikaci trestného činu, zejména s ohledem na článek 2 rámcového rozhodnutí;
- e) popis okolností, za kterých byl trestný čin spáchán, včetně doby, místa a míry účasti vyžádané osoby na trestném činu;
- f) uložený trest, existuje-li pravomocný rozsudek, nebo stanovené trestní sazby pro daný trestný čin podle práva vystavujícího členského státu;
- g) pokud možno, jiné následky trestného činu.

Celý evropský zatýkací rozkaz musí být přeložen do úředního jazyka nebo jednoho z úředních jazyků vykonávajícího členského státu. Každý členský stát může při přijetí rámcového rozhodnutí nebo kdykoli poté uvést v prohlášení, které uloží u generálního sekretariátu Rady, že přijme překlad do jednoho nebo více jiných úředních jazyků orgánů Evropských společenství.

4.2.5. Postup předávání, lhůty pro předávání

Proces předávání začíná v podstatě vyhotovením a následným doručením evropského zatýkacího rozkazu vyžádané osobě. Je-li známo místo jejího pobytu, může vystavující justiční orgán doručit evropský zatýkací rozkaz přímo vykonávajícímu justičnímu orgánu. Nezná-li jej, může provést pátrání prostřednictvím kontaktních míst Evropské soudní sítě. Vystavující justiční orgán může rozhodnout o pořízení záznamu o vyžádané osobě v Schengenském informačním systému (SIS), který je rovnocenný evropskému zatýkacímu rozkazu, ke kterému jsou přiloženy shora popsané údaje.

Vystavující justiční orgán může doručit evropský zatýkací rozkaz také jakýmkoli bezpečným prostředkem, který umožňuje vyhotovit písemný záznam, za podmínek umožňujících vykonávajícímu členskému státu ověřit jeho pravost (může doručit například prostřednictvím telekomunikačního systému Evropské soudní sítě, nebo Interpolem).

Je-li vyžádaná osoba zatčena, vykonávající justiční orgán ji v souladu se svým vnitrostátním právem informuje o evropském zatýkacím rozkazu a jeho obsahu, a rovněž o tom, že může souhlasit s předáním vystavujícímu justičnímu orgánu, tato osoba má také právo na právního zástupce (je to jeden z důvodů nutné obhajoby) a tlumočnicka.

Při zatčení vyžádané osoby rozhodne vykonávající justiční orgán o tom, zda by měla být tato osoba ponechána ve vazbě. Tuto osobu lze kdykoli předběžně propustit z vazby v souladu s vnitrostátním právem vykonávajícího členského státu za podmínky, že příslušný orgán daného členského státu učiní veškerá opatření nezbytná k tomu, aby tato osoba nemohla utéci.

Zatčená osoba může vyslovit, že souhlasí s předáním a také se může výslovně vzdát práva na zásadu speciality. Oby tyto úkony musí být vyjádřeny dobrovolně do protokolu před vykonávajícím justičním orgánem

a v souladu s vnitrostátním právem vykonávajícího státu. Souhlas a zřeknutí jsou v podstatě neodvolatelnými úkony. Každý členský stát však může stanovit, že tyto úkony lze odvolat a toto musí oznámit generálnímu sekretariátu Rady.

Nesouhlasí-li zatčená osoba se svým předáním, má právo být vyslechnuta vykonávajícím justičním orgánem.

Členské státy mají povinnost evropský zatýkací rozkaz projednat a vykonat jako neodkladnou záležitost. Má-li vykonávající justiční orgán od vystavujícího členského státu nedostatečné informace, požádá o poskytnutí potřebných doplňujících informací.

V případě, že vyžádaná osoba souhlasí se svým předáním, jak bylo popsáno shora, je situace podstatně jednodušší a jedná se o tzv. zkrácené řízení. V tomto řízení by mělo být pravomocné rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu přijato do deseti dnů od vyjádření souhlasu vyžádané osoby.

Nevyjádří-li vyžádaná osoba souhlas se svým předáním, jedná se o standardní řízení a v těchto případech by mělo být pravomocné rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu přijato do šedesáti dnů od zatčení osoby. V případě, že osoba požívá ve vykonávajícím členském státě výsady a imunity začínají takto stanovené lhůty běžet až poté, co byl vykonávající justiční orgán uvědomen o tom, že došlo ke zbavení této výsady nebo imunity.

Lhůty lze prodloužit až o třicet dnů nelze-li v určitých případech vykonat evropský zatýkací rozkaz v řádných lhůtách. O tomto prodloužení musí být uvědoměn vystavující justiční orgán s uvedením důvodů pro prodloužení. Nemůže-li členský stát za výjimečných okolností dodržet ani takto stanovené prodloužené lhůty, informuje o tom Eurojust s uvedením důvodů prodloužení.

Jestliže byl evropský zatýkací rozkaz vydán za účelem trestního stíhání a předtím než dojde k přijetí rozhodnutí, musí vykonávající justiční orgán buď souhlasit s tím, že vyžádaná osoba jím bude vyslechnuta nebo

souhlasit s dočasným přemístěním vyžádané osoby do vyžadujícího členského státu. V případě dočasného přemístění musí mít tato osoba možnost vrátit se do vykonávajícího členského státu, aby se účastnila jednání, která se jí týkají a která se konají v rámci postupu předávání. Při výslechu, který provádí justiční orgán, může být nápomocna jiná osoba jmenovaná v souladu s právem členského státu dožadujícího soudu, nebo jiný justiční orgán vykonávajícího státu.

O tom jak byl evropský zatýkací rozkaz vyřízen vykonávající justiční orgán neprodleně informuje vystavující justiční orgán. Došel-li vykonávající justiční orgán k závěru, že osoba může být předána do vystavujícího státu a přijal o tomto pravomocné rozhodnutí, musí k předání dojít co nejdříve v den, který dohodnou dotyčné orgány, nejpozději do deseti dnů od přijetí pravomocného rozhodnutí. Brání-li splnění této lhůty okolnosti, které nelze členskými státy ovlivnit, lze výkon evropského zatýkacího rozkazu dočasně odložit a členské státy se musí dohodnout na nové lhůtě, k předání pak musí dojít opět do deseti dnů od takto stanovené lhůty. Nachází-li se osoba po uplynutí lhůt shora uvedených ve vazbě, bude propuštěna.

I když bylo rozhodnuto o výkonu evropského zatýkacího rozkazu, může dojít k odložení předání nebo k podmíněnému předání. Odložit předání vyžádané osoby může vykonávající justiční orgán v případě, aby mohla být osoba stíhána ve vykonávajícím členském státě, nebo byla-li již odsouzena, aby mohla na jeho území vykonat trest, který jí byl uložen za jiný trestný čin, než je uveden v evropském zatýkacím rozkaze. Místo odložení předání může vykonávající justiční orgán dočasně předat vyžádanou osobu vystavujícímu členskému státu za podmínek stanovených vzájemnou dohodou mezi vykonávajícím a vystavujícím justičním orgánem.

4.2.6. Průvoz vyžádané osoby

Má-li dojít k předání osoby a vyžadující a vykonávající členský stát spolu nesousedí, mají ostatní členské státy povinnost povolit průvoz vyžádané osoby přes své území a to za podmínky, že budou informovány o:

- a) totožnosti a státní příslušnosti osoby, na kterou se vztahuje evropský zatýkací rozkaz;
- b) existenci evropského zatýkacího rozkazu;
- c) povaze a právní kvalifikaci trestného činu;
- d) okolnostech spáchání trestného činu, včetně doby a místa.

Je však možnost průvoz osoby odmítnout a to v případě, že je požadován průvoz státního příslušníka tohoto státu nebo osoby s trvalým bydlištěm na jeho území za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody.

Průvoz může být podmíněn tím, že je-li osoba vyžádána za účelem trestního stíhání, státním příslušníkem státu průvozu nebo má trvalé bydliště na jeho území, bude po vyslechnutí vrácena do státu průvozu, aby zde vykonala trest odnětí svobody nebo ochranné opatření spojené s odnětím osobní svobody uložené ve vystavujícím členském státě.

4.2.7. Rozhodnutí v případě vícenásobných žádostí

Může dojít k situaci, kdy je na tutéž osobu vydán evropský zatýkací rozkaz dvěma nebo více členskými státy. V tomto případě rozhodne vykonávající justiční orgán o tom, který evropský zatýkací rozkaz bude

vykonán. Musí však zvážit všechny okolnosti a zejména závažnost a místo spáchání trestných činů, dny vydání evropských zatýkacích rozkazů a zda byl zatýkací rozkaz vydán za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody či ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody.

Dojde-li k tomu, že na jednu osobu je vydán evropský zatýkací rozkaz a současně žádost o vydání podaná nečlenským státem, rozhodne příslušný orgán vykonávajícího členského státu, zda má přednost evropský zatýkací rozkaz nebo žádost o vydání.

Má-li vykonávající členský stát závazky vůči třetímu státu, a byla-li vyžádaná osoba vydána do tohoto členského státu z třetího státu a je-li tato osoba chráněna podle ustanovení ujednání, podle kterého byla vydána, týkajících se zvláštního zájmu, pak vykonávající členský stát přijme veškerá nezbytná opatření, aby neprodleně získal souhlas státu, ze kterého byla vyžádaná osoba vydána, aby mohla být předána do členského státu, který vydal evropský zatýkací rozkaz. Lhůty uvedené v článku 17 rámcového rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu začínají běžet a počítat se dnem, ke kterému přestane platit zásada speciality. Až do rozhodnutí státu, ze kterého byla vyžádaná osoba vydána, zajistí vykonávající členský stát, aby byly nadále splněny hmotné podmínky nezbytné k účinnému předání.

4.2.8. Účinky předání

Do celkové doby odnětí svobody, která má být vykonána ve vystavujícím členském státě v důsledku uložení trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody, se započítá doba trvání vazby nebo trestu odnětí svobody, kterou si

vyžádaná osoba odpykala ve vykonávajícím členském státě v souvislosti s výkonem evropského zatýkacího rozkazu.

V článku 27 rámcového rozhodnutí je řešena zásada speciality a její uplatňování. Obecné pravidlo stanoví, že osobu, která byla předána nelze stíhat, odsoudit nebo jinak zbavit svobody za jiný trestný čin, než kvůli kterému byla předána a kterého se dopustila před svým předáním. Výjimky z tohoto pravidla jsou stanoveny rámcovým rozhodnutím a jsou tyto:

- a) každý členský stát může oznámit generálnímu sekretariátu Rady, že se ve vztazích s jinými členskými státy, které provedly stejné oznámení, předpokládá, že byl dán souhlas k tomu, aby osoba byla stíhána, odsouzena nebo držena ve vazbě za účelem výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojeného s odnětím osobní svobody za jiný trestný čin, než kvůli kterému byla předána a kterého se dopustila před svým předáním, neuvede-li v konkrétním případě vykonávající justiční orgán ve svém rozhodnutí o předání něco jiného,
- b) vyžádaná osoba neopustila území členského státu, kterému byla předána, ve lhůtě do 45 dnů od svého konečného propuštění, i když k tomu měla příležitost, nebo vrátila-li se na území tohoto státu poté, co ho opustila,
- c) trestný čin nelze potrestat trestem odnětí svobody nebo ochranným opatřením spojeným s odnětím osobní svobody,
- d) trestní řízení nevede k uplatnění opatření omezujícího osobní svobodu,
- e) osobě může být uložen trest nebo opatření, které nezahrnují odnětí osobní svobody, zejména peněžité

trest nebo opatření místo tohoto trestu, i když tento trest nebo opatření mohou omezit její osobní svobodu,

- f) pokud osoba souhlasí s předáním a popřípadě se současně zřekla uplatnění zásady speciality,
- g) pokud se osoba po svém předání výslovně zřekla nároku na zásadu speciality, pokud jde o určité trestné činy spáchané před jejím předáním,
- h) dá-li vykonávající justiční orgán, který osobu předal, svůj souhlas s rozšířením důvodů předání.

Další předání nebo vydání vyžádané osoby je možné. Osoba, která byla předána vystavujícím členskému státu na základě evropského zatýkacího rozkazu, může být předána bez souhlasu vykonávajícího členského státu jinému členskému státu, než je tento vykonávající členský stát, na základě evropského zatýkacího rozkazu vydaného kvůli trestnému činu, který byl spáchán před jejím předáním, v těchto případech:

- a) každý členský stát může oznámit generálnímu sekretariátu Rady, že se ve vztazích s jinými členskými státy, které provedly stejné oznámení, předpokládá, že byl dán souhlas k předání osoby jinému členskému státu, než je vykonávající členský stát, na základě evropského zatýkacího rozkazu vydaného kvůli trestnému činu, který byl spáchán před předáním této osoby, neuvede-li v jednotlivém případě vykonávající justiční orgán ve svém rozhodnutí o předání něco jiného,
- b) neopustila-li vyžádaná osoba území členského státu, kterému byla předána, ve lhůtě do 45 dnů od svého konečného propuštění, i když k tomu měla příležitost nebo vrátila-li se na území tohoto státu poté, co ho opustila,

- c) souhlasí-li vyžádaná osoba s předáním do jiného členského státu, než je vykonávající členský stát, na základě evropského zatýkacího rozkazu,
- d) nepodléhá-li vyžádaná osoba zásadě speciality v souladu s čl. 27 odst. 3 písm. a), e), f) a g) rámcového rozhodnutí,
- e) souhlasí-li vykonávající justiční orgán s předáním do jiného členského státu.

Osoba, která byla předána na základě evropského zatýkacího rozkazu, nesmí být vydána do nečlenského státu bez souhlasu příslušného orgánu členského státu, který tuto osobu předal.

K účinkům předání osoby patří také to, že vystavující justiční orgán může vykonávající justiční orgán požádat o zabavení a předání předmětů, které mohou sloužit jako důkaz v řízení nebo které vyžádaná osoba získala z trestného činu.

4.2.9. Vztah k jiným právním nástrojům

V obecných a závěrečných ustanoveních evropského zatýkacího rozkazu je řešen vztah k jiným právním nástrojům. Smlouvy, které jsou přijetím rámcového rozhodnutí nahrazeny tímto rámcovým rozhodnutím, jsou popsány výše.

Členské státy mohou nadále uplatňovat dvoustranné nebo mnohostranné dohody nebo ujednání platné v době přijetí rámcového rozhodnutí, pokud tyto dohody nebo ujednání umožňují prohloubit nebo rozšířit cíle rámcového rozhodnutí a pokud pomáhají dále zjednodušit nebo usnadnit postupy předávání osob, na které se vztahuje evropský zatýkací rozkaz. Dále pak členské státy mohou po vstupu rámcového rozhodnutí v platnost uzavírat dvoustranné nebo mnohostranné dohody

nebo ujednání, pokud tyto dohody nebo ujednání umožňují prohloubit nebo rozšířit ustanovení rámcového rozhodnutí a pokud pomáhají dále zjednodušit nebo usnadnit postupy předávání osob, na které se vztahuje evropský zatýkací rozkaz (např. stanovením kratších lhůt pro rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu, rozšířením seznamu trestných činů u kterých se neověřuje oboustranná trestnost).

4.2.10. Ochrana práv předávaných osob

Ochranou základních práv předávaných osob se zabývá už preambule rámcového rozhodnutí, ve které se, mimo jiné, říká že rámcové rozhodnutí nelze vykládat tak, že zakazuje odepřít předání vyžádané osoby vyvstanou-li pochybnosti, že evropský zatýkací rozkaz byl vydán za účelem diskriminace podle pohlaví, rasy, náboženství, etnického původu, národnosti, jazyka, politického přesvědčení nebo sexuální orientace, nebo jsou-li pochybnosti, zda byla dodržena všechna základní práva. Dále, stejně jako v článku 1 odstavci 3 rámcového rozhodnutí, je zakotvena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii.

Rámcové rozhodnutí také nebrání členskému státu v tom, aby uplatňoval své ústavní zásady týkající se práva na spravedlivý proces, svobody sdružování, svobody tisku a svobody projevu. Nemělo by také dojít k odsunutí, vyhoštění ani vydání do státu, ve kterém existuje vážné nebezpečí, že by předávána osoba mohla být vystavena trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

5. Evropský zatýkací rozkaz a ústavní pořádek České republiky

Rámcové rozhodnutí stanovilo členským státům povinnost přijmout souladná opatření do 31. prosince 2003, pro Českou republiku však tato lhůta neplatila, neboť v té době ještě nebyla členem Evropských společenství. Jako datum přijetí opatření nezbytných pro dosažení souladu s rámcovým rozhodnutím bylo stanoveno datum plánovaného vstupu do Evropské unie, tj. 1. května 2004.

Vláda České republiky předložila, v souvislosti s přijetím souladných opatření, Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky vládní návrhy změn celkem tří předpisů a to trestního zákona, trestního řádu a Listiny základních práv a svobod. Všechny tři vládní návrhy byly vždy projednávány ve stejný den, což bylo vzhledem k jejich vzájemné souvislosti vcelku logické. Společně se však dostaly pouze do druhého čtení.

V trestním zákoně mělo dojít ke změně v § 21, kde se za odst. 1 měl vložit nový odst. 2, který zněl: "Občan České republiky může být předán jinému členskému státu Evropské unie pouze na základě evropského zatýkacího rozkazu." V trestním řádu pak mělo dojít k samostatné úpravě procesu předávání osob mezi členskými státy na základě evropského zatýkacího rozkazu, v navrhovaných ustanoveních § 403 a následujících. Obě navrhované novely se společně dostaly do druhého čtení (první čtení 18.12. 2003, druhé čtení pak 2.4. 2004). Ve třetím čtení (11.5. 2004, již zde je vidět skluz oprati datu 1.5. 2004 do kterého měla být provedena implementace) byly vráceny zpět do druhého čtení z důvodu prověření jejich souladu s Ústavou České republiky (jako reakce na zamítnutí navrhované novely Listiny, viz. dále). V opakovaném třetím čtení (30.6. 2004) byly navrhované novely Poslaneckou sněmovnou schváleny. Návrhy tedy putovaly do Senátu České republiky, kde došlo dne 29.7. 2004 k jejich schválení. Počátkem srpna 2004 byly oba zákony doručeny prezidentu České republiky, který je ovšem nepodepsal a vrátil

je zpět Sněmovně. Ta ovšem prezidentovo suspenzivní veto přehlasovala a schválené zákony byly 22.10. 2004 publikovány ve Sbírce zákonů.

Třetím zákonem, který měl být novelizován byla Listina základních práv a svobod. Vláda navrhla její novelizaci především k prolomení zásady nevydávání vlastních občanů, a právě tento návrh se stal velice sporným. Novelizován měl být článek 14 Listiny. Druhá věta odstavce 4 tohoto článku zní: "Občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti". Za něj se měl vložit nový článek 5 ve znění: „Občan může být vydán členskému státu EU k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu odnětí svobody, pokud to vyplývá ze závazků ČR jako členského státu Evropské unie, které nelze omezit ani vyloučit.“ Tímto by tedy došlo k souladu se zněním navrhovaných novelizací trestního zákona a trestního řádu. Návrh novely Listiny prošel prvním čtením, dne 2. 4. 2004 byl však návrh na doplnění Listiny poslanci ve druhém čtení zamítnut.

Objevily se názory, že došlo-li ke schválení novel trestněprávních předpisů bez předchozí změny Listiny, bude jejich znění neústavní. Ani právní teoretici, kteří se k této otázce vyjadřovali, nedospěly k jednotnému názoru, zda zavedením evropského zatýkacího rozkazu do českého právního řádu je zapotřebí měnit Listinu. V jiných členských státech, které byly ve stejné situaci jako Česká republika, nedošlo ke změně ústavního pořádku.

5.1. Argumenty proti změně Listiny

Během diskuzí o navrhované novele Listiny zaznělo mnoho argumentů jak pro přijetí těchto změn tak proti tomuto přijetí. Jelikož se zároveň jednalo i o novelách trestního zákona a trestního řádu, zazněly dále popsané argumenty i v diskuzích o změnách těchto zákonů, a také jimi argumentoval i Václav Klaus při využití svého veta.

Proti změně Listiny zazněly především tyto argumenty:

- novelou Listiny by došlo ke zrušení pravomoci ústředního správního orgánu, k prolomení zásady oboustranné trestnosti, a k prolomení zásady nevydávání vlastních občanů,
- vyjmenovaných 32 jednání, u nichž je prolomena zásada oboustranné trestnosti je popsáno příliš obecným způsobem a navíc jejich výčet není konečný, protože rozhodnutím Rady může být rozšířen. Navíc občané by mohli být potrestáni i za jednání, které v České republice trestné není (i když sami zastánci tohoto názoru hledali příklad velmi těžce),
- rámcové rozhodnutí neřeší otázku mladistvých osob. A zároveň ne všechny členské státy, na rozdíl např. od České republiky, tuto otázku ve svých vnitrostátních úpravách řeší. Mohlo by tedy dojít k problémům při řešení případů, kdyby osobou vyžádanou evropským zatýkacím rozkazem byla mladistvá osoba,
- občan má právo být chráněn svým státem a ne být nucen opustit území své vlasti tak, jak to zakotvuje čl. 14 odst. 4 Listiny. Toto právo má být novelou výrazně omezeno,
- žádný občan České republiky nemůže být za žádných okolností, žádným rozhodnutím státu, ani zákonem, aktem výkonné moci, ani rozhodnutím soudu nucen k opuštění své vlasti. Toto rozhodnutí musí být rozhodnutím občana samotného. V případě, že nebude přijata změna ústavy, jsou nehlasovatelné a staly by se protiústavními všechny další vládní novely týkající se evropského zatykače,
- dojde-li k vydání občana České republiky do jiného státu, není jasné, jaká procesní práva mu budou zajištěna v konkrétní zemi Evropské unie.

5.2. Argumenty pro změnu Listiny

Pro změnu Listiny naopak zazněly například tyto argumenty:

- mělo by se zvážit do jakého postavení se Česká republika dostane, pokud bude jednou z mála evropských výjimek, které ustanovení o evropském zatykači nepřijmou,
- čl. 14 odst. 4 Listiny, podle něhož občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti, se nevztahuje na pachatele trestných činů,
- mezinárodní právo neukládá státům povinnost chránit své občany až do té míry, že je chrání proti trestnímu stíhání mimo své vlastní území,
- Česká republika se nemůže pohybovat na úrovni uzavřeného, nikomu nepřístupného, výjimečného území, kde všechno může být jinak, než je někde jinde, kam bude možné prchat před trestním stíháním, kde efektivně nebude platit totéž, co v jiných státech EU,
- přijetí evropského zatykače do našeho právního systému odpovídá evropskému vývoji a měl by se posuzovat z pohledu těch, kteří jsou trestným činem poškozeni a nikoli z pohledu těch, kteří trestný čin páchají,
- neschválením evropského zatýkacího rozkazu hrozí, že se Česká republika stane rájem pro zločince, kteří sem prchnou a budou se zde skrývat před spravedlností,
- jde-li o evropský zatýkací rozkaz, nemá Česká republika žádný prostor pro manévrování a případná neschopnost dostát závazkům z rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu by pro Českou republiku mohla mít závažné důsledky v podobě sankcí ze strany orgánů Evropské unie,

- Nucením k opuštění vlasti (dle čl. 14 odst. 4 věty druhé Listiny), se pravděpodobně myslí opuštění trvalé, opuštění, po kterém by bylo občanu ve vstupu na území České republiky jejími orgány bráněno. Byl-li by však občan České republiky předán k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu do členského státu Evropské unie, nic by mu nebránilo k vrácení se na území republiky po ukončení výkonu vazby či trestu odnětí svobody, takže o opuštění vlasti v tomto případě vlastně nejde,
- Článek 14 odstavec 4 Listiny lze vykládat pomocí historického výkladu, podle kterého se jedná o dobovou reakci na tzv. „akci Asanace“²⁸. Tento článek je proto nutno chápat jako zákaz vyhoštění nebo jiného nevratného vystěhování z České republiky a nikoliv jako zákaz k dočasnému předání občana k trestnímu stíhání.

Panovaly obavy, že díky nepřijetí novely Listiny, může dojít k podání ústavní stížnosti, která vzhledem k tomu, že nebyl přijat nový odst. 5. článku 14 Listiny, může zpochybňovat ústavnost novelizovaných ustanovení trestního zákona a trestního řádu.

5.3. Ústavní soud a evropský zatýkací rozkaz

Tomu se tak skutečně stalo. Dne 26.11. 2004 podala skupina 47 poslanců a 21 senátorů návrh na zrušení § 21 odst. 2 trestního zákona a § 403 odst. 2, § 411 odst. 6 písmeno e) a § 411 odst. 7 trestního řádu pro jejich rozpor s ustanovením článku 14 odstavce 4 Listiny.²⁹ Dále pak návrh

²⁸ Akce Asanace byl krycí název pro operaci StB z přelomu 70. a 80 let 20. stol., která si kladla za cíl přinutit signatáře Charty 77 k odchodu z Československa. Byly při ní použity donucovací prostředky, vydírání, psychické i fyzické týrání. <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/521152-akce-asanace>, přístup dne 2.2.2009

²⁹ § 21 odst. 2 z.č. 140/1961 Sb. trestního zákona: „Občan České republiky může být předán jinému členskému státu Evropské unie pouze na základě evropského zatýkacího rozkazu.“

na zrušení § 412 odst. 2 trestního řádu pro rozpor s ustanovením článku 39 Listiny.³⁰

Jako argumenty navrhovatelé použili například tvrzení, že článek 14 odstavec 4 Listiny bezpodmínečně zakazuje nutit občana k opuštění vlasti. Takové nedobrovolné opuštění je v podstatě vyhoštěním. Obdobnou povahu jako vyhoštění má i předání občana do jiného členského státu, neboť se taktéž jedná o nedobrovolný, nucený odchod z území vlastního státu, a tím pádem jde o porušení Listiny základních práv a svobod. Interpretace, že nucené opuštění je za určitých podmínek přípustné není možná a byla by nesmyslná, neboť nucené opuštění vlasti je Listinou výslovně zakázáno a není v ní vyjádřena možnost, že by tomu mohlo být jinak. Stát musí chránit své občany před předáním do jiného členského státu, neboť takové předání je přímým nátlakem na občana k opuštění vlasti. Občan má právo na ochranu svých práv ze strany státu. Navrhovatelé také popírali, že článek 14 je reakcí na akci Asanace.

Ohledně rozporu § 412 odstavce 2 trestního řádu s článkem 39 Listiny: podle tohoto článku Listiny jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest lze za jeho spáchání uložit. Shora uvedené ustanovení trestního řádu je s tímto článkem Listiny v rozporu, neboť přesně přebírá znění rámcového rozhodnutí ohledně třiceti dvou jednání, u kterých není při řízení o evropském zatýkacím rozkazu vyžadována

§ 403 odstavec 2 zákona č. 141/1964 Sb. o trestním řízení soudním: „Česká republika může předat vlastního občana jinému členskému státu Evropské unie pouze za podmínky vzájemnosti.“

§ 411 odstavec 6 písmeno e) zákona č. 141/1964 Sb. o trestním řízení soudním: „Soud zamítne předání vyžádané osoby pouze tehdy, jestliže ... tato osoba je státním občanem České republiky nebo má v České republice trvalý pobyt, její předání se vyžaduje k výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného léčení nebo ochranné výchovy a osoba před příslušným soudem do protokolu prohlásí, že se odmítá podrobit výkonu tohoto trestu nebo ochranného opatření ve vyžadujícím státě; toto prohlášení nelze vzít zpět.“

§ 411 odstavec 7 zákona č. 141/1964 Sb. o trestním řízení soudním: „Je-li předáván státní občan České republiky nebo osoba, která má trvalý pobyt v České republice, do vyžadujícího státu k trestnímu stíhání, soud podmíní předání tím, že tato osoba bude vrácena k výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného léčení nebo ochranné výchovy do České republiky, pokud jí bude uložen takový druh trestu nebo ochranného opatření a tato osoba po vynesení rozsudku ve vyžadujícím státě nevysloví souhlas s výkonem trestu nebo ochranného opatření ve vyžadujícím státě. Takto soud postupuje pouze v případech, že vyžadující stát poskytl záruku, že osobu předá do České republiky k výkonu trestu nebo ochranného opatření. Není-li vyžadujícím státem záruka poskytnuta, soud předání vyžádané osoby zamítne.“

³⁰ § 412 zákona č. 141/1964 Sb. o trestním řízení soudním stanoví výjimky ze zásady oboustranné trestnosti.

podmínka oboustranné trestnosti. Tato jednání jsou uvedena pouze obecně a zákon je přesně nedefinuje a občan by tedy mohl být vydán pro jednání, které podle českého práva není trestné.

Podle návrhu podaného Ústavnímu soudu nelze k modifikaci článku 14 odstavce 4 Listiny dojít za pomoci tzv. euro-konformního výkladu, nebo využitím principu přednosti evropského práva. Tento princip uplatnit nelze, neboť rámcová rozhodnutí nejsou přímo aplikovatelnými akty. Rovněž nelze v tomto případě vykládat evropské právo v souladu s českým právem, neboť by došlo k výkladu v rozporu s ústavním zákonem, k čemuž povinnost euro-konformního výkladu nezavazuje.

Ústavní soud na všechny otázky odpověděl Nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 3. 5. 2006 sp. zn. Pl. ÚS 66/04. Návrh na zrušení shora popsaných ustanovení trestního zákona i trestního řádu tímto nálezem zamítl. Nejprve se Ústavní soud zabýval posouzením souladu napadených ustanovení s čl. 14 odst. 4 Listiny. Celý text nálezu je celkem dlouhý a bylo by vyčerpávající jej zde celý popsat, proto vybírám jen některé nejdůležitější argumenty, kterými se Ústavní soud vypořádal s návrhem stěžovatelů:

Ústavní soud se musel vypořádat s otázkou, zda přijetím evropského zatýkacího rozkazu a hlavně řízením podle ustanovení týkajících se evropského zatýkacího rozkazu, nemůže dojít k přetrhání vazeb mezi státem o jeho občanem, který by byl subjektem takového řízení. „Není opodstatněné tvrzení navrhovatelů, že by vnitrostátním přijetím Evropského zatýkacího rozkazu byl narušen trvalý vztah mezi občanem a státem. Občan předaný k trestnímu řízení do členského státu EU zůstává, i v době trvání tohoto řízení, pod ochranou českého státu. Evropský zatýkací rozkaz umožňuje toliko časově omezené předání občana k jeho stíhání v členském státě EU pro konkrétně vymezený skutek, přičemž po skončení tohoto řízení mu nic nebrání vrátit se zpět na území ČR. Občan má právo se bránit proti opatřením orgánů činných

v trestním řízení, při předání podle Evropského zatýkacího rozkazu, opravnými prostředky, nevyjímaje z toho ani případnou ústavní stížnost.³¹

Dále se Ústavní soud vypořádal se souvislostí článku 14 odstavce 4 Listiny a tzv. akcí „Asanace“. „Pojem zákazu „*nucení k opuštění vlasti*“ lze interpretovat jak extenzivně, tak restriktivně. Ústavní soud, ve shodě s navrhovateli, soudí, že pro vyřešení otázky významu čl. 14 odst. 4 Listiny je třeba hledat jeho objektivní smysl. Pro posouzení významu tohoto ustanovení Listiny mají své místo zejména historické motivy přijetí této úpravy. Ústavní soud se shoduje jak s navrhovateli, tak s účastníky tohoto řízení, že zkušenost se zločiny komunistického režimu hrála, při utváření Listiny, nepominutelnou roli. Tuto roli sehrála i při tvorbě současného čl. 14 odst. 4 Listiny, na přelomu let 1990 a 1991, tehdy ještě zcela nedávná zkušenost, spojená zejména s akcí „Asanace“, při níž komunistický režim nutil nepohodlné osoby k opuštění republiky. Historický výklad tedy svědčí pro to, že ustanovení čl. 14 odst. 4 Listiny se nikdy netýkalo extradice.³² Navíc z pohledu dnešní doby, která je specifická velkou mobilitou obyvatelstva, intenzivní spolupráci států a vzájemnou zvyšující se důvěrou mezi státy, je nutné změnit pohled na problematiku předávání a akceptovat nové požadavky z tohoto plynoucí. Z toho tedy vyplývá, že sama Listina nezakazuje předání osoby v rámci uplatnění evropského zatýkacího rozkazu. Napadená ustanovení trestního zákona a trestního řádu nejsou v nesouladu s Listinou, neboť Listina předání k trestnímu stíhání občana do jiného státu výslovně nezakazuje.

Ústavní soud také reagoval na nutnost přijetí a implementace ustanovení rámcového rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu a jejich tvrzeného nesouladu s Listinou z pohledu členství České republiky v Evropské unii. „Jsou-li čeští občané poživateli výhod, spojených se statutem občanství EU, je v tomto kontextu přirozené, že s těmito výhodami je nutno akceptovat též jistou míru odpovědnosti. Vyšetřování a potírání trestné činnosti, k níž dochází v evropském prostoru, není možno úspěšně realizovat v rámci jednotlivého členského státu, ale vyžaduje

³¹ Bod 62 nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 66/04.

³² Bod 66 nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 66/04

širokou mezinárodní spolupráci. Výsledkem této spolupráce je nahrazení dřívějších procedur vydávání osob podezřelých z trestných činů novými efektivnějšími mechanismy, reflektujícími realie 21. století. Současný standard ochrany základních práv uvnitř Evropské unie nezavdává, podle Ústavního soudu, žádné příčiny se domnívat, že tento standard ochrany základních práv, skrze uplatňování principů z nich plynoucích, má nižší kvalitu než ochrana poskytovaná v ČR.³³ Navíc Česká republika je jako člen Evropské unie zavázána plnit určité závazky z tohoto členství plynoucí. Lze-li nějaké sporné ustanovení, v tomto případě Listiny, interpretovat několika způsoby, je zde požadavek, aby došlo k takové interpretaci, která podporuje takovýto závazek.

Námítka, že stát nechrání vlastní občany, protože dovoluje jejich předání to jiného státu za účelem trestního stíhání, které nemusí být vedeno pod stejnými principy jako trestní stíhání v České republice, je podle Ústavního soudu rovněž neopodstatněná. Samotné rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu obsahuje ustanovení o ochraně lidských práv a odkazuje na základní dokumenty, týkající se této ochrany, které musí být v každém členském státě dodrženy. „Právo občana na ochranu ze strany státu se projevuje mj. v tom, že by došlo k porušení čl. 14 odst. 4 ve spojení s čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy, pokud by občan byl předán k trestnímu řízení do státu, kde by standardy trestního řízení nesplňovaly požadavky kladené na trestní řízení českým ústavním pořádkem, např. v situaci, kdy by bylo reálně ohroženo právo občana na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny), případně kdy by občan mohl být vystaven mučení nebo jinému nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu (čl. 3 Úmluvy, čl. 7 odst. 2 Listiny). Tak tomu ovšem v případě Evropského zatýkacího rozkazu není.“³⁴

Dále se pak Ústavní soud zabýval otázkou souladu § 412 odstavce 2 trestního řádu s článkem 39 Listiny.

³³ Bod 71 nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 66/04

³⁴ Bod 85 nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 66/04

Ústavní soud argumentoval tím, že § 412 odstavec 2 je ustanovením procesněprávním, tedy že dle něj není možnost uložit trest, ale pouze slouží k procesnímu postupu soudu jako jakési vodítko. „Výčet trestných činů v § 412 odst. 2 tr. řádu resp. čl. 2 odst. 2 Rámcového rozhodnutí navíc obecně odpovídá jednáním, která jsou trestná i podle českého práva, byť tomu nemusí přesně odpovídat název příslušného trestného činu. Výčet trestných činů, které nevyžadují oboustrannou trestnost, není dán proto, že by se předpokládalo, že některé z těchto jednání není trestným činem v kterémkoli z členských států, nýbrž právě naopak, že jde o jednání, která, s ohledem na sdílené hodnoty, jsou trestná ve všech členských zemích EU. Důvodem tohoto výčtu je uspíšení vyřízení Evropského zatýkacího rozkazu, protože odpadne procedura zjišťování trestnosti takového činu podle českého práva. Navíc, přijetím tohoto Rámcového rozhodnutí každý členský stát EU vyjádřil svůj souhlas s tím, že všechna trestná jednání, spadající do takto obecně definovaných kategorií budou také trestně stíhána.“³⁵

„Viděno z této perspektivy, argument proti § 412 tr. řádu, vzatý doslovně, by znamenal, že Česká republika selhala v požadavku na respektování principu předvídatelnosti trestního práva. Ale tento argument přehlíží skutečnost, že čl. 39 Listiny obecně omezuje Českou republiku v její vlastní trestní jurisdikci. Neupravuje totiž ani extradici, ani předání osoby. V situaci, kde české právo dává ČR zmocnění k extradici či předání osoby, nacházející se v její jurisdikci, Česká republika neaplikuje svou trestní jurisdikci proti obviněnému, takže by se zdálo, že čl. 39 Listiny se neuplatní. Nakonec § 412 tr. řádu nedefinuje trestné činy a aby toto ustanovení mohlo být uplatněno, musí být tyto trestné činy přesně definovány v zákoně státu požadujícího vydání či předání osoby. Článek 39 Listiny se, podle svého znění, aplikuje vyloženě tam, kde Česká republika si sama přeje danou osobu trestně stíhat. V takovém případě bezpodmínečně platí, že článek 39 Listiny vyžaduje, aby takové trestní stíhání probíhalo jen pro trestný čin přesně definovaný v jejím trestním

³⁵ Bod 103 nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 66/04

zákoně. Ze shora uvedených důvodů, přijetím ustanovení § 412 tr. řádu, Česká republika neporušila princip legality, zakotvený v čl. 39 Listiny.³⁶

Nakonec Ústavní soud ve svém nálezu vyslovil názor respektive jej zopakoval, že „I když tedy mohou být napadená ustanovení tr. řádu aplikována protiústavně, není takováto hypotetická a nepravděpodobná situace důvodem pro jejich zrušení. Ústavní soud již mnohokrát ve své judikatuře uvedl, že *„teoreticky lze samozřejmě každé ustanovení právního předpisu aplikovat nesprávně, tedy v rozporu s ústavními předpisy, což samo o sobě nemůže být důvodem pro zrušení takto eventuálně nesprávně aplikovatelného předpisu.“* (Nález sp. zn. Pl. ÚS 8/98, vyhlášený pod č. 300/1998 Sb.). Jinými slovy, je-li právní předpis způsobilý mít vícero výkladů, přičemž jen některý z nich je protiústavní, je nutné zvolit výklad ústavně konformní (nález sp. zn. Pl. ÚS 48/95, vyhlášený pod č. 121/1996 Sb.). Účelem řízení o obecné kontrole norem však není řešit všechny jednotlivé hypotetické situace, které doposud nenastaly, byť snad někdy nastat mohou. Pokud by takto Ústavní soud postupoval, překročil by svou funkci, která mu náleží v rámci obecné kontroly norem, a nahrazoval by ochranu základních práv, kterou z povahy věcí musí poskytovat též obecné a správní soudy.“³⁷

5.4. Evropský zatýkací rozkaz před ústavními soudy členských států

Ani v ostatních členských zemích se implementace rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu neobešla bez problémů. K plánovanému datu splnění přijetí souladných opatření s rámcovým rozhodnutím, tj. ke 31. prosinci 2003, splnilo svůj závazek pouze osm členských států.³⁸ Stejně tak lhůtu nesplnila ani Česká republika.

³⁶ Bod 100 nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 66/04

³⁷ Bod 115 nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 3. 5. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 66/04

³⁸ Belgie, Dánsko, Irsko, Finsko, Portugalsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie

V několika zemích, stejně jako v naší republice, byl implementační postup napaden u ústavních soudů. Šlo například o Belgii, Polsko a Německo.

V Německu byl v červenci roku 2005 Spolkovým ústavním soudem zákon o evropském zatýkacím rozkazu prohlášen za nicotný. Jako odůvodnění zaznělo, že nedošlo k řádné implementaci rámcového rozhodnutí, protože nedošlo k možnosti uplatnit odmítnutí předání vlastních státních příslušníků. Na základě tohoto pak vznikl nový zákon o evropském zatýkacím rozkazu.

V Polsku rozhodl Ústavní tribunál, že ustanovení polského trestního řádu, které umožňuje předání polského občana na základě evropského zatýkacího rozkazu do jiného členského státu, je v rozporu s Ústavou Polské republiky. Ačkoli Ústava nezakazuje předání na základě evropského zatýkacího rozkazu, zakazuje vydání vlastních občanů v rámci extradice. Podle výkladu Ústavního tribunálu je předání formou extradice, byť s jistými rozdíly, a tudíž zde existuje zákaz předání vlastních státních občanů. Na rozdíl od Německa však napadená ustanovení nezrušil, ale využil své možnosti a odložil vykonatelnost svého rozhodnutí o 18 měsíců. Tím dal šanci k tomu, aby během této doby došlo k napravení vadného stavu. To se skutečně stalo a došlo k novelizaci jak polského trestního řádu tak Ústavy Polské republiky. Tím došlo k ústavnímu zakotvení možnosti předat vlastního občana na základě evropského zatýkacího rozkazu, i když jsou zde stanoveny podmínky, které musí být splněny, aby k takovému předání došlo (skutek nebyl spáchán na území Polské republiky, podmínka oboustranné trestnosti (což je vyloženě proti smyslu evropského zatýkacího rozkazu)).

Belgický případ je poněkud odlišný, neboť se jako celek dostal až k Evropskému soudnímu dvoru. Celý proces zahájila nevládní organizace „Právníci pro svět“, která napadla přímo rámcové rozhodnutí a to proto, že samotné rámcové rozhodnutí není tím správným nástrojem úpravy a že mělo spíše dojít k využití úmluvy. Evropský soudní dvůr toto zamítl, protože článek 31 odstavec 1 písmeno a) a b) Smlouvy o Evropské unii, který stanoví společný postup v oblasti soudní spolupráce v trestních věcech ani navazující ustanovení, nerozlišují mezi druhy aktů, které mohou být přijaty pro splnění daného účelu. Rada si tak může zvolit, který

z nástrojů použije. Také tato organizace považovala za diskriminační výběr 32 jednání, u kterých není potřeba ověřovat oboustrannou trestnost, zatímco u jiných jednání tato možnost zůstala zachována. Navíc argumentovali nejasnou definicí trestných činů. „Neexistence jasné a přesné definice trestných činů rovněž může vést k nestejnému provádění zákona jednotlivými orgány pověřenými výkonem evropského zatýkacího rozkazu a z tohoto důvodu porušovat zásadu rovného zacházení a princip zákazu diskriminace.“³⁹ K tomuto Evropský soudní dvůr uvedl, že „Rada mohla mít na základě zásady vzájemného uznávání a s ohledem na vysoký stupeň důvěry a solidarity mezi členskými státy za to, že buď z důvodu jejich vlastní povahy, nebo z důvodu uloženého trestu s horní hranicí sazby v délce nejméně tři roky patří dotčené kategorie trestných činů mezi kategorie, u nichž závažnost narušení veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti odůvodňují, aby ověření oboustranné trestnosti nebylo vyžadováno.“⁴⁰

Co se týká ostatních států, u některých z nich došlo v souvislosti s evropským zatýkacím rozkazem ke změně ústav (Francie, Slovinsko), naopak v některých stačila pouhá změna zákona či zavedení nového o evropském zatýkacím rozkazu (Velká Británie, Nizozemsko).

³⁹ Pomahač, Richard.: Evropský soudní dvůr: Evropský zatýkací rozkaz a požadavek oboustranné trestnosti. *Trestněprávní revue* 6/2007, strana 173

⁴⁰ Tamtéž, strana 175

6. Prostor svobody, bezpečnosti a práva v Lisabonské smlouvě

V této kapitole bych ráda velmi stručně nastínila některé změny, které nastanou v oblasti justiční spolupráce přijetím tzv. Lisabonské smlouvy, která, možná, bude přijata ještě v tomto roce.

Dne 29. října 2004 v Římě došlo k podpisu všemi tehdy 25 členskými státy Evropské unie a 3 kandidáty (Bulharsko, Rumunsko, Turecko) tzv. Smlouvy o Ústavě pro Evropu, která měla být základním dokumentem Evropské unie, který by jakožto jediný text nahradil dosavadní systém několika smluv. Plánovalo se, že ratifikují-li všechny členské státy Smlouvu o Ústavě pro Evropu, měla by tato vejít v platnost 1. listopadu 2006. Nestalo se tak hlavně díky Francii a Nizozemsku, které v květnu a červnu 2005 odmítli text Smlouvy o Ústavě pro Evropu ve svých národních referendech. Evropská rada se tedy rozhodla odložit další proces ratifikace a vyhlásila tzv. období reflexe o budoucnosti a dalším směřování Evropy. Dne 1. ledna 2007 začalo Evropské unii předsedat Německo, které si, mimo jiné, dalo za cíl ukončit období reflexe. Úsilí Německa o oživení euroústavy vyvrcholilo během červnového summitu Evropské rady, na kterém se podařilo vypracovat znění dohody. Na tomto základě měla být vypracována nová, tzv. Reformní smlouva týkající se Evropské unie a jejího fungování. Nejvyšší představitelé členských států Evropské unie se po dlouhém jednání shodli na znění dohody, na jejímž základě byl vypracován tzv. Návrh Smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, tedy Reformní smlouva. V druhé polovině roku 2007 předsedalo Evropské unii Portugalsko. V červenci 2007 se sešla Mezivládní konference, jejímž cílem bylo vypracovat text nové smlouvy. Portugalsko ostatním členům EU předložilo návrh smlouvy, který vycházel z mandátu dohodnutém na summitu EU v červnu. Text nové smlouvy byl stručnější než text původní a byly z něj vypuštěny některé sporné body. Na rozdíl od euroústavy nenahrazoval všechny dosavadní smlouvy, ale pouze je novelizoval. Jednání o nové smlouvě bylo završeno během neformálního summitu

v Lisabonu dne 19. října 2007, kde také v prosinci 2007 byla představiteli států EU smlouva slavnostně podepsána. Dokument se zkráceně nazývá Lisabonská smlouva, podle místa jejího podpisu, celý název pak zní Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství.

Lisabonská smlouva tedy novelizuje dosavadní zakládající smlouvy: Smlouvu o Evropské unii, Smlouvu o založení Evropského společenství a Smlouvu o založení Evropského společenství pro atomovou energii. Smlouva o založení Evropského společenství se nově bude nazývat Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU). Taktéž dochází k přečíslování článků Smlouvy o Evropské unii a SFEU.

Jednou z nejdůležitějších změn, které Lisabonské smlouva přináší a která podstatně ovlivní oblast justice a vnitřních věcí je to, že jejím přijetím dojde ke zrušení pilířové struktury. Přestane tedy platit rozdělení na první až třetí pilíř a dojde k opětovnému spojení oblastí volného pohybu osob, vízové, azylové a imigrační politiky a justiční a policejní spolupráce v trestních věcech. Toto vše bude spojeno do jediné hlavy V SFEU, která se bude jmenovat Prostor svobody, bezpečnosti a práva a která bude zahrnovat:

- 1) Obecná ustanovení
- 2) Politiky týkající se kontrol na hranicích, azylu a přistěhovalectví
- 3) Justiční spolupráce v občanských věcech
- 4) Justiční spolupráce v trestních věcech
- 5) Policejní spolupráce

Lisabonská smlouva zakotvuje, že Unie vytváří prostor svobody, bezpečnosti a práva:

- a) při respektování základních práv a různých právních systémů a tradic členských států,
- b) mimo jiné prostřednictvím vzájemného uznávání soudních rozhodnutí v trestních věcech a je-li to nezbytné, prostřednictvím sbližování předpisů trestního práva,

- c) předcházením střetů příslušnosti mezi členskými státy,
- d) operativní spoluprací příslušných orgánů členských států včetně policie, celních orgánů a dalších orgánů specializovaných na předcházení trestné činnosti.

Jedním z cílů je usnadnit přímý výkon rozhodnutí v trestních věcech v členských státech. K tomuto může Evropský parlament a Rada stanovit formou směrnic minimální pravidla, která budou přihlížet k rozdílům mezi právními tradicemi a systémy členských států. Minimální pravidla se mohou týkat vzájemné přípustnosti důkazů mezi členskými státy, práv osob v trestním řízení, práv obětí trestných činů a nevyklučují zachovat nebo zavést vyšší stupeň ochrany osob.

Změny se díky zrušení pilířovité struktury dotknou také legislativního postupu a rozhodovacího postupu. V oblasti justiční a policejní spolupráce budou mít legislativu Komise a také členské státy, konkrétně bude zapotřebí čtvrtina z nich. Zmizí jednomyslnost (ovšem v některých oblastech zůstane) při hlasování a jako pravidlo bude hlasování kvalifikovanou většinou. Tím zmizí právo veta a možnost ovlivnit přijetí právního předpisu jediným členským státem. Právními akty budou nařízení, směrnice a rozhodnutí. Tím dojde k tomu, že akty upravující oblast justiční a policejní spolupráce, získají náležitosti, které jim dříve nepříslušely. Jde o přímý účinek, odpovědnost za škodu způsobenou jednotlivci porušením komunitárního práva, možnost žaloby Komise pro porušení povinností při implementaci směrnic, přímá použitelnost nařízení. Jelikož se jedná o podstatný zásah do právních nástrojů bývalého třetího pilíře je k Lisabonské smlouvě připojen protokol, který řeší přechodné období pro převedení těchto nástrojů podle Lisabonské smlouvy resp. SFEU. Ve svém článku 9 tento protokol říká, že: „Právní účinky aktů orgánů, institucí a jiných subjektů Unie přijatých na základě Smlouvy o Evropské unii před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost jsou zachovány až do zrušení, zániku nebo změny těchto aktů za použití Smluv.“ Není zde časově vymezeno, dokdy by se tak mělo stát. Zjednodušeně řečeno z tohoto článku tedy vyplývá, že „nedojde-li z jakýchkoliv důvodů k převedení textu stávajících právních aktů třetího

pilíře do právního rámce komunitárního, zůstanou následně zbytková opatření (která nebudou zrušena, nezaniknou nebo nebudou pozměněna po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost), která i nadále setrvají ve své současné (přesněji řečeno ve své „předlisabonské“) právní formě.“⁴¹

Lisabonská smlouva také zavádí speciální úpravu posílené spolupráce a tzv. „záchranné brzdy“ pro oblast policejní a justiční spolupráce v trestních věcech. K posílené spolupráci může dojít v případech, kdy je nutné dosáhnout jednomyslnosti (Úřad evropského veřejného žalobce, policejní spolupráce) a této dosaženo nebude, nebo v určitých případech při hlasování kvalifikovanou většinou (vzájemné uznávání soudních rozhodnutí, minimální vymezení trestných činů a sankcí), kdy členský stát oznámí, že se domnívá, že návrh směrnice by se dotkl základních aspektů jeho systému trestního soudnictví. V těchto případech se může návrh předpisu předložit Evropské radě. Legislativní postup se pozastaví. Bylo-li v Evropské radě dosaženo konsenzu ohledně projednávané otázky, vrátí do čtyř měsíců tento návrh Radě k přijetí. Nedošlo-li k dohodě, pak může dojít k posílené spolupráci na základě takového návrhu, pokud alespoň devět členských států je pro. „Zakotvením uvedených blokačních mechanismů označovaných jako „záchranné brzdy“ je kompromisem, který má umožnit členským státům udržet kontrolu nad tempem integrace v této citlivé oblasti.“⁴²

⁴¹ Kolektiv autorů: Když se řekne Lisabonská smlouva.... Perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce. Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády ČR, Úřad vlády České republiky, Praha 2008, strana 86

⁴² Tamtéž, strana 90

Závěr

Jak vyplývá ze shora napsaného, rámcové rozhodnutí o evropském zatýkacím rozkazu se, byť v některých státech po mnoha peripetiích a opožděně, stalo prostřednictvím implementace součástí právních řádů všech členských zemí Evropské unie. Myslím si, že není třeba toho litovat. Díky zavedení evropského zatýkacího rozkazu se celý systém do té doby platné extradice velice zrychlil, zjednodušil a zefektivnil. Ukázalo se, že přijetí rámcového rozhodnutí byl více než dobrý krok k posílení spolupráce v oblasti trestní mezi členskými státy. Do té doby platná zásada při extradici – zásada spolupráce, byla nahrazena novou zásadou – zásadou vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech mezi členskými státy Evropské unie.

Celá diskuze o zavedení evropského zatýkacího rozkazu byla provázena značnými problémy a samotné zavedení se stalo terčem mnoha kritik. Od formální stránky, kdy bylo namítáno, že forma rámcového rozhodnutí není tou správnou volbou pro zavedení nového institutu, neboť rámcová rozhodnutí mají sloužit k harmonizaci právních předpisů a ne unifikaci, přes námitky ohledně nedostatečného dodržení základních občanských práv (např. námitka nuceného opuštění vlasti, krátké lhůty pro výkon evropského zatýkacího rozkazu, které nestačí pro dostatečné posouzení, zda je předání možné či ne, nekonkrétně pojmenovaná jednání, u kterých se nevyžaduje ověření oboustranné trestnosti...), až po prodlení s přijetím odpovídajících úprav v některých členských státech. Přes všechny tyto a mnohé další problémy se však evropský zatýkací rozkaz stal součástí všech právních řádů členských států.

Ani v České republice se proces přijetí odpovídající úpravy nevyhnul problémům. Nakonec však byl i v naší republice úspěšně, byť opožděně završen. Jak ukázala praxe bylo to jen ku prospěchu celé věci. O tom svědčí i vzrůstající počet vydaných a obdržených evropských zatýkacích rozkazů. Za rok 2006 Česká republika vydala 168 evropských zatýkacích rozkazů, naproti tomu v roce 2007 už to bylo 435 evropských

zatýkacích rozkazů. V roce 2006 došlo k obdržení 99 evropských zatýkacích rozkazů ze strany ostatních členských států, v roce 2007 to již bylo 176.

Státy Evropské unie naštěstí pochopily, že v dnešní době, kdy jsou možnosti cestování v podstatě neomezené, což bohužel platí i pro pachatele trestných činů, není možné zbytečně zdržovat výkon spravedlnosti nad takovými jedinci. Sjednotily se ve svém jednání, což nakonec vedlo k tomu, že došlo k užšímu propojení mezi členskými státy v oblasti justiční a policejní spolupráce ale hlavně k urychlení, zefektivnění a celkovému zlepšení stíhání a předávání hledaných osob.

Použitá literatura

Fenyk, J., Kloučková, S.: Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech. 1. vydání, Linde Praha, a.s., Praha, 2003

Fenyk, J., Kloučková, S.: Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech. 2. aktualizované a doplněné vydání, Linde Praha, a.s., Praha, 2005

Had, M., Pikna, B.: Druhý a třetí pilíř Evropské unie. 1. vydání, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Praha, 2001

Jelínek, J. a kolektiv: Trestní právo procesní. 5. aktualizované vydání, Linde Praha, a.s., Praha 2007

Kmec, J.: Evropské trestní právo : Mechanismy europeizace trestního práva a vytváření skutečného evropského trestního práva. 1. vydání, C. H. Beck, Praha, 2006

Kolektiv autorů: Když se řekne Lisabonská smlouva.... Perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce. Odbor informování o evropských záležitostech Úřadu vlády ČR, Úřad vlády České republiky, Praha 2008

Living in an area of freedom, security and justice. European Commission information brochure. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2001

Pikna, B.: Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce). 4. dopracované, konsolidované vydání. Linde Praha, a.s., Praha, 2007

Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 13.6.2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Listina základních práv a svobod

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Články

Filip, J.: Evropský zatýkáací rozkaz a rozhodování ústavních soudů. Právní zpravodaj, 2005, číslo 8

Komárek, J.: Vztah práva Evropské unie a právního řádu ČR očima tří rozhodnutí Ústavního soudu. Soudní rozhledy, 2008, číslo 10

Lyčka, M.: Sjednocování trestního práva členských států ES/EU formou výkladu Schengenské dohody. Trestněprávní revue, 2007, číslo 12

Novotná, J.: Příručka k vydávání evropského zatýkáacího rozkazu – praktická pomoc pro soudce a státní zástupce. Trestněprávní revue, 2008, číslo 6

Novotná, J.: Dožadování trestněprávní pomoci v členských státech Evropské unie z pohledu obhájce České republiky. Bulletin advokacie, 2006, číslo 5

Pikna, B.: Moderní nástroje evropského práva v oblasti policejní a justiční spolupráce. Trestní právo, 2004, číslo 9

Pikna, B.: Základní legislativně právní aspekty prostoru svobody, bezpečnosti a práva v návrhu Ústavní smlouvy. Právník, 2006, číslo 8

Pikna, B.: Acquis justice a vnitřních věcí po Amsterdamu. Justiční praxe, 2003, číslo 2

Pipková, H.: K postupné implementaci opatření třetího pilíře v členských státech Evropské unie v oblasti vzájemné právní pomoci v trestních věcech. Evropské právo, 2002, číslo 3

Polák, P.: Rámcová rozhodnutí a zásada vzájemného uznávání rozhodnutí v trestních věcech, aneb, lesk a bída justiční spolupráce v trestních věcech v rámci Evropské unie. 1. vydání, LexisNexis CZ, Praha, 2007

Pomahač, Richard.: Evropský soudní dvůr: Evropský zatýkáací rozkaz a požadavek oboustranné trestnosti. Trestněprávní revue, 2007, číslo 6

Tomášek, M.: Existuje „evropské trestní právo“? Trestněprávní revue, 2004, číslo 5

Tomášek, M.: Porušuje evropský zatykač lidská práva? Právní rádce, 2004, číslo 6

Vantuch, P.: Evropský zatýkáací rozkaz. Právní rádce, 2004, číslo 4

Zemánek, J.: Evropskoprávní meze přezkumu ústavnosti transpozice
rámcového rozhodnutí o eurozatykači. Právní rozhledy, 2006, číslo 3

Internetové odkazy

<http://www.consilium.europa.eu>

<http://ec.europa.eu>

<http://pravniradce.ihned.cz>

<http://www.usoud.cz>